

Бурят УНЭН

№ 14 (9153)
ЯНВАРИНН
17
ВОСКРЕСЕНИ
1960 он
Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соедэй орган

БУУ ЗЭБСЭГ ХУРЯАЛГА—ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХИЖҮҮЛХЭ, АРАДУУДАЙ ХООРОНДЫН ХАНИ БАРИСАА ХАНГАХА ЗАМ МҮН АССР-эй Верховно Соедэй сесси дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

«Буу зэбсэг хурялга — эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа хангаха зам мүн» гэһэн асуудалаар СССР-эй Верховно Соедэй IV сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые радиогоор шагнаһанай удаа, ПВЗ-гэй шэрэм шудхадаг цехын хүдэлмэришэдэй митинг болоо.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

«Буу зэбсэг хурялга — эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа хангаха зам мүн» гэһэн асуудалаар СССР-эй Верховно Соедэй IV сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые радиогоор шагнаһанай удаа, ПВЗ-гэй шэрэм шудхадаг цехын хүдэлмэришэдэй митинг болоо.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

Цехын ахалагша мастер, пропагандист нүхэр В. Г. Беломестных митинг нээжэ, Н. С. Хрущевой элидхэлые, Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнуудые хороохо тухай манай правительствын шэнэ дурадхалай гол удхые сугларашадта тайлбарилжа үгэбэ. Удаань цехын формовщик нүхэр Гуров үгэ хэлэе.

олон тоото парламентаринуудаар найшаан дэмжэгдэе. Элдэб социальна байгуулалттай гүрэнүүдэй эбтэй амгаланар ээргэ оршон байха тухай ленинскэ гол ёһые хүтэлбэри болгон. эб найрамдалда дуратай гадаадынгаа политиктые сэхэ шууд бөдүүлхэ зуураа, Советскэ правительствэ буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай оруулан дурадхал соогоо тодорхойлоһон хэмжээ-ябуулгануудаа оролдосотойгоор бөдүүлнэ.

Манай орон дотор зэбсэгтэ хүсэнуудые үсөөрүүлхэ тухай шэнэ тодорхой дурадхалуудые Верховно Соедэй мүнөө боложо байһан сессин үзэмжэдэ табиха гэжэ Министруудэй Совет болон Коммунистическэ партиин Центральна Комитет шийдхэһэн байна.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

Эдэ дурадхалууд тухай хэлэхэнь түрүүн манай дотоолын байдалай, мүн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай, гадаадын политикын зарим асуудалуудта тогтохыемни зүбшөөгтэй.

хаагшад хүдэлмэрин боғони үдэртэ оруулагдаха байна. Капиталистическэ ороноудта хүдэлмэрин үдэрэй, хүдэлмэрин неделин боғони болохотой хамта хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай салин бага болгодог юм. Тийхэдэ манайда хүдэлмэрин үдэрэй боғони болоходо салин бага болодоггүй, харин промышленностин зарим халбаринуудта горьтойгоор нэмэһэн, илангаяа бага салин абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай салин нэмэһэн байна.

Совет хүнүүдэй материална болон культурна талаараа хангалтань иматгал абадаг салингаарнь, колхозуудта үгэдэг түлбэрээрнь тодорхойлогдологгүйн мэдээжэ. Ажалшадые нитын талаар хангажа, арадай тэнгэлэн байдалые хайжаруулжа арга зам иматгал социалистическэ общество дотор бин байдаг юм. Социальна мүнхэлэлгэдэ, пенс болон стипенди түлэлгэдэ, түлбэригүй хуралсалда, эмнэлгэдэ болон нитын бусад хангалтануудта гүрэнэй гаргаша 1958 ондо 215 миллиард түхэриг болон аад, 1959 ондо 230 миллиард түхэриг болоо.

Үнгэрһэн жэлэй туршада хамта дээрээ 80 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд гэхэ гү, али найнаар түхээрэгдэһэн 2 миллион 200 мянга болон байра баригдаа. Гадна колхозникууд манга хүрээтэй интеллигенци 850 мянга шахуу гэрнүүдые барья. Энэ болбол гэр байраар дутжа байһан ябдалые болоулаха гэхэн зорилгоо Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын амжалтатайгаар дүүргэжэ байһые гэршэлнэ.

Хүнгэн болон эдэ хоолой промышленностин, мүн хүдөө ажахын продукцин үгэржэ абтадаг болоһоной ашаар арадай хэрэглэмжэ уржаа үргэлжэллөөр. Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанһаа хүн зоний хоомь худалдажа абалга 8 процентээр хэе болоо. Эдэ хоолой зүйлнүүд, гутал хусбан, байра байдалай, культурна хэрэглэмжын эдлэлнүүд нилээд ехээр худалдагдаа.

Ажалшадтай ажана байдалай таһалгаряагүйгөөр ур-гаһанай, эдүүрые сахиа хэрэгэй болон медицинскэ хангалтын хайжарһанай ашаар оройной хүн зоний тоо түргэнөөр нэмэнэ. Советскэ Союзай хүн зон жэл соо 3 миллион 680 мянган хүнөөр олоһороо. Тийгэжэ 1960 оной эхиндэ хоёр зуун арбан хоёр миллион үлүүтэй хүн болоһон байна.

Арадай гэгээрэл, наука болон культурны хүжөөжэ талаар Советскэ Союзай туйлаһан гайхамшагта амжалтануудые бүхы дэлхэй мэдэрнэ. Нёдондо үнгэр-гэдэһэн хүн зоний тоо бүридэлгын дүнгүүд угаа һонирхолтой байна. Орон доторнай: 13,4 миллион хүн дээдэ, дүүргэгүйд дээдэ, тусгаар дунда хургуулитай юм; 45,3 миллион хүн дунда болон долоон жэлэй хургуули дүүргэгүйд. Хэрбээ 1939 ондо мянган хүндэ дээдэ хургуулитай 6 хүн, дунда хургуулитай 77 хүн хүртэлгэ байгаа һаа, 1959 ондо дээдэ хургуулитай хүнүүд 18, дунда хургуулитай хүнүүд 263 болоһон байна. Дээдэ хургуулитай зоний дунда эхэнэрүүд 49 процент байгаа һаа, дунда хургуули дүүргэгшэдэй дунда тэдэнэй тоо 53 процент болоод байһыень байсан тэмдэглэмээр.

Урдан гэгэжэ ябаһан республикануудта дээдэ болон дунда хургуулитай хүнүүдэй тоо нилээд олон болоо. Жэшээхэдэ, һүүлэй 20 жэл соо Узбекискэ ССР дотор, мянган хүн дээрэ тооложо абахада, дээдэ хургуулитай хүнүүдэй тоо 3-һаа 13 хүртээр, тийхэдэ дунда хургуулитай тоо 39-һөө 234 хүртээр олон болоо; Казахскэ ССР-тэ дээдэ хургуулитай тоо 5-һаа 12 хүртээр, дунда хургуулитай тоо 60-һаа 239 хүртээр олон болоо; Таджикскэ ССР-тэ —2-һоо 10 хүртээр, 27-һоо 214 хүртээр; Туркменскэ ССР-тэ—3-һаа 13 хүртээр, 46-һаа 256 хүртээр олон болоһон байна. Азербайжанскэ ССР-тэ 7-һоо 21 хүртээр, 73-һаа 261 хүртээр; Белорусскэ ССР-тэ, мянган хүн бүхэндэ, дээдэ хургуули дүүргэгшэдэй тоо 4-һөө 12 хүртээр, дунда хургуулитай хүнүүдэй тоо 67-һоо 225 хүртээр олон болоһон байна. Советскэ социалистическэ республикануудта соёл культурын хүжөөжэ, национальна кадрнуудай уржага байһыень, ленинскэ национальна политикын илан мандаһые эдэ тоонууд тоолоо харуулна.

Арадай ажахын бүхы халбаринуудта, наука болон культурда ажаллаха дээдэ мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэхэгдэ Коммунистическэ парти болон Совет гүрэн ехэ анхарал табина. Англи, Франци, Германиян Федеративна Республика, Италин гүрэнүүдтэ хурадаг студентнүүдэй хамтын тооһоо 4 дахин олон студентээр СССР-эй дээдэ хургуулинуудта хуража байна. Инженернүүдые бэлдэхэгдээр СССР Америкын Холбоото Штадуудые үни ахижа гаранхай; 1958 ондо СССР-тэ 94 мянган инженернүүдэй бэлдэхэгдэхэдэн, США-да мийл 35 мянган инженернүүд бэлдэхэгдэн байгаа. Революцион урда тээхи Росситай сасуулхада 30 дахин олон гэхэ гү, али 300 мянга гаран наука хүдэлмэришэд СССР-тэ хүдэлжэ байдаг.

Арад нитын эрдэмдэ хураха, соёл культуратай болохо зам социализм нээжэ үгэдэг. Энэнь капитализм-һаа социализмын булюо һайн агууехэ зүйлнүүдэй нэгэн болоо. Имангал социализмын үдэ эхин шатын хургуулиһаа эхилээд дээдэ хургуули хүртээр арадай гэгээрэлые түлбэригүйгөөр эмхидхэжэ арга байгуулагдадаг. Арадай гэгээрэлые манай орон дотор ийгэжэ эмхидхэхэнэй ашаар техникскэ дэбжэлтэ болон эрдэм наукин халбарна хүжөөжэ туйлагдаа. Эдэ туйлалтануудаар совет арад омогорхохо ёһоороо омогортон.

Замбуулин соогуур дабшаха зам нээһэн, хүн түрэлтэй аша туһада замбуулиной июсые нээжэ арга олгоһон советскэ эрдэмтэдэй шэнэ научна баатаршалгануудаар 1959 он алдаршаа. Энэ баатаршалгые бүхы дэлхэй мэдэрэнхэй. Советскэ Союзай нара тээшэ нёдондо табинан ракетэ нарабай системн түрүүшын хэмэл түбн болоһон байна. Советскэ хоёрдохи ракетэ юртэмын түүхэдэ анха түрүүн манда эгзэн дүгэ байдаг түбн хүртээр ошоод, манай оройной гүрэнэй вымпелые нарада хүргэһэн байна. Советскэ гурбадай ракетэ Газарһаа харагдадаггүй Нарын нүгөө талын фотоурагые буулгажа абаха арга олгоо. Эдэ

туйлалтанууд дэлхэйн наука болон техникэдэ шэнэ үе нээжэ. Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын атомна ледакол «Ленин» нёдондо ашаглалгада үгтэһэн байна. Тэрэнэй ашаар Арктикада манай суданууд түхээрэн жэл соо хаадгүйгөөр тамарха аргатай болоо. Ледакол «Ленин», мүн манай атомна электростанцинууд, радиоактивна зүйлнүүдые медициндэ хэрэглэгдэ—эдэ бүгэдэ хадаа атомай хусые амгалан байдалда зориулан. Советскэ Союзай хэрэглэжэ байһанайн элитэ жэшэ мүн гэжэ дэлхэйн олонитэ ойлоно.

Арадай ажахын үндэһэй һуури бологшо өөрн эрхим һайн индустри байгуулын тулада совет арад тон оролдосотойгоор ажаллаа. Эгзэн шухала хэрэгтэй юмээр өөһэдгыөө зарим үдэ хажажа байгаад, ямаршы бэрхшээлнүүдэй үмэнэ тогтонгүйгөөр, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр совет арал энэ зорилгоо бөдүүлээ. «Хара хүлэнэйнгөө гоожтор ажалла, халуун сэдхэхээ орбёлуулан ажалла, хамаг дэлхэйн зол жаргал—хабарай ажалһаа мүндэлэн!» гэжэ оролой бэлгитэй поэт В. Брюсов бэшэ һэн. Эгээл ингэжэ совет арад ажаллаа ха юм. Совет хүнүүдэй баатар зоригто ажалай гайхамшагта үрн дүнгүүдые мүнөө бүхы зон харана. Манай орон мүнөө үдэ хүсэ ехэтэй үйлдэбэрин-техникскэ базатай, түрүү техникын үндэһэй һуури дээрэ мүнөөнэй промышленностин бүхы халбаринуудые хүжөөжэдэ шухала хэрэгтэй эрхим бэлдэхэлтэй эрдэмтэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдтэй болонхой.

Советскэ Союз амгалан хэрэгтэ зориулан, анха түрүүлэн атомна электростанцинуудые барнжа эхилээд, амжалтатайгаар хүжөөжэ байна. Түбнүүдэй хоорондо нилдэгэ пассажирскэ самолёдуудые бүтээхэ талаар манай туйлаһан амжалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Хурдаараа, мүн дэшээ нилдэгээр советскэ лётчигууд һүүлэй үедэ хэдэн шэнэ дэлхэйн рекорднуудые туйлаа. Элдэб түхэлэй түбн хоорондын баллистическэ ракетнуудые бүтээхэ, тэдэни олоор бүтэн гаргалгаар биднээр бусад ороноудые хэдэн жэлээр түрүүлһэн байнабди. Мүнөөнэй эрхэ байдалда электрон техникэ болон өрөө нарин тоо болодог, оһонтой орёо нарин машинануудые бүтээжэ—ехэ удхашанартай; энэ талаар бидэ горьтой амжалта туйлаһанбай. Мүнөөнэй техникын энэ шухала халбарин түргэнөөр саашадаа хүжөөжэ үргэн ехэ арга боломжонууд байгуулагданхай.

Арадай ажахын бүхы халбаринуудта техникскэ дэбжэлтэ түргэдэхэ талаар партиин табинан зорилгонуудые бөдүүлһэнэй ашаар промышленность болон барилга дээрэ үйлдэбэрин поточно арганууд... үргэнөөр хэрэглэгдэг боллоо. онһожоруулга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, илангаяа хүндэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри онһожоруулгадана. Промышленна предпринятинуудта, барилга, транспорт дээрэ үйлдэбэрин олон хүдэлмэри автоматуудаар хэгдэгэжэ боложо байһанхай. Үйлдэбэрин тус тус хүдэлмэри автоматай хүсөөр хэдэг ябадалһаа, хүсэдөөр автоматизацилагдан техникскэ процессуудтэ, цехүүд болон предпринятинуудта орохо, байн байн бүхы промышленность автоматуудай хүсөөр хүдэлгэдэжэ ба үйлдэбэри хүтэлбэрилдэг болохо ябадалда орохо арга боломжо манайда мүнөө бин.

Хэрбээ капиталистическэ ороноудта үйлдэбэрин автоматизацилахда хүдэлмэригүишүүдэй тоо олоһороо, ажалшад үгыржэ тулидаг байхадань, социалистическэ ажахы дотор үйлдэбэрин автоматизацилаад байхада нитын ажалай бүтээсые дэшэлүүлхэ, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай ажалы хүнгэдэхэ, хүдэлмэрин үдэрые боғони болгохо хизаарлашагүй арга боломжо бин болгожо үгэнэ.

Экономическа хүжэлтын болон техникскэ дэбжэлтын замаар Советскэ Союзай түргэнөөр дабшажа ябахы социализмын үнийн хороо дайсадые араса-хаяа мүнөө болонхой. Манай оройной экономика, наука болон техникын хүжэлтын талаар туйлаһан гайхамшагта илалтануудые тэдэнэр мүнөө буруушахаяа болонхой.

Манай промышленность болон хүдөө ажахын хүжэлтын һүүлэй жэлнүүдэй үр дүнгүүд хадаа хүн бүхэндэ бүтэн гаргалгадаг продукцин талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсөөд, ахин гараха тушаа партиин табинан зорилгын амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһы гэршэлнэ.

1953 онтой жэшэхэдэ, 1959 ондо СССР болон США-да промышленна продукцин ургалта тухай сасуулан тоонуудые процентээр харуулаа:

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжлэл. Эхинийн 1-дэхи нюурта)

дабашаашы наа, хүн бүхэндэ хүртэхэ мяха абалгаар США-һаа 2,4 дахин гээгдэжэ ябанабди. Мал ажалыг хүгжөөлгэдэ һүүлэй жэлүүдэдэ туйлаһан амжалтанууд, тэжээлэй элбэгээр бэлдэгдэдэг болоһон ушар, хүдөө ажыхан хүдэлмэрилгэшэдэй абалан социалистическэ уялганууд хадаа мяха абалгаар США-е ойрын жэлүүдэдэ бидэнэр хүсэхэдэи гэжэ батаар этгэхэ арга олгоно.

Нэн түрүүн баатар зоригто хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, советскэ интеллигенциин шэн габьяата ажалла долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ инимэ һайн үрэ дүнгүүдэ туйлабди. Совет хүнүүдэй ажалаар шэнэ заводууд, фабриканууд, гэр байранууд болон һургуулинууд бодхоогдоно, хүсэ ехэтэ техникэ ашагалалгада үгтэнэ, нүүрһэн болон нефть малтан абтана, булад хайлуулагдана, эрхим һайн машинанууд бүтээгдэнэ, баян ургаса ургуулагдана, мал ажалай продуктанууд ехээр абтадаг болоно, наука болон техникэдэ шэнэ замудууд пээгдэнэ. КПСС-эй XXI съездын шийдхэбэринүүд соо табиглаһан асар ехэ зорилгонуд манай оройой ажалшадые ажалай шэнэ баатаршалгануудта зоригжуулаа.

Долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мурьсөөн заводуудаар, фабрикануудаар, шахтануудаар, уурхайнуудаар, барилтанууд дээрэ, колхозууд болон совхозуудаар, экономическа районнуудаар үргэнөөр дэлгэрэ. Энэ мурьсөөнэй үедэ үйлдэбэрилдэ түрүү арга хэрэглэгдэ хэдэ мянган алдарт а үүсхэлшэд, коммунистическэ ажалай бригадануудые эмхидхэгшэд урган гараа.

КПСС-эй XXI съездын шийдхэбэринүүдэ хүтэлбэри болгон, социалистическэ демократине саашадань хүгжөөжэ, гүрэнэй, ажыхын, культуриа байгуулалтыг хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ үргэн олонинтэ ажалшадые хабаадуула зорилготой хэмжээнүүдэ парти болон правительство шууд ехээр бэлүүлэнэ. Союзна республикануудай нютагуудтай оргонуудай болон инитын эмхинүүдэй эрхүүдэ үргэхэдэ, промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ шэнэдхэн хубилалга һайн үрэ дүнгүүдэ үгжэжэ байна. Олонинтэ политическэ болон ажалай эдбхи хэшээл ургана, тэдэнэй зохион байгуулыг эдбхи үүсхэл хүгжэнэ.

Манайда инитын эмхинүүд улам бүр гүрэнэй үүргүүдэ ехээр бэлүүлгэ болжо байхай. Ажыхын болон культуриа байгуулалтын зорилгонуудыг шийдхэдэ, социалистическэ ёһо гурим хэрэгүүдэдэ олонинтын үүргэ дээшлэжэ байна. Тусгаарлан хэлбэл, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствы үгы болгодо, тус министерствын шийдхэжэ байһан бүхы асуудалнуудыг республикануудта, нютагай засагай оргонуудта үгжэ тушаа СССР-эй Министруудай Советэй болон партиин Централна Комитетэй һаяхан абһан шийдхэбэри энэниие баримтална. Энэ хадаа имгалт гүрэнэй аппаратады комор, үнгүэй болгохын тулада бэшэ, харин гол түлэб социалистическэ демократине саашадань хүгжөөхын, ёһо гурим элдэгшэдтэй тэмсэхэдэ олонинтын үүргэ дээшлүүлхын тулада,

Мүнөөнэй уласхоорондын Байдалай зарим асуудалууд тухай

Нүхэд депутатууд! Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдал эйнээр һайжараа гэжэ нэгэтэ бэшэ тэмдэглэн байнабди. Нэгэ хэдэн жэлэй саада тээ, жэшээлэн абал, 1952—1953 онуудта уласхоорондын байдалай ямар байһыны таанар бултадаа нананат. Тэрэ үеын байдалые мүнөөнэй байдалтай асуулжа үзөөд байхдаа, нмагтай нэгэ нимэ согсолон хэхэ болонобди: манай хүсэхэндэ орходоо тинмэ түргэнөөр бэшэшы наа, дайнай аюулта үүлэнүүд таржаа эхилэ.

Зүгөөр Һүүлэй үеын событануудай хүгжэлтыг сэгнэхэдэ, уласхоорондын түгшүүрэй ехээр шангаддаг байһанаа, сэб сэхээр һуларжа байһандал адляар ойлого болоо һаа буруу. Уласхоорондын түгшүүрэй шангаддагы халуун хүйтэниие хэмжээдэ мүнгэнэй үһатай градусингтай асуулан хэмжээжэ болоо һаа, тэрэ градусингтай үһаниинь хэдэн дахин доошлон, дээшлэн байха. Тинбэшы, юрэнхы шгэлэлын хадаа нимэрхүү байна: уласхоорондын харилсаануудтай түгшүүрэй һуларжа эхилэ, «хүйтэн дайнай» тала баригшадай һанаалтанууд буруу хүрэнэ.

Уласхоорондын түгшүүрэй һуларуула зорилготойгоор аүүн болон баруун оронуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай зүблөө үнгэржэ тухай дурадхал Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зориюулагдһан СССР-эй Верховно Советэй эли сессии дээрэ оруулагдһан байгаа. Инимэ зүблөө зарлахын тулада Советскэ правительствын гарганан хүсэл оролдолто яһала һайн үрэ дүн үгөө гэжэ баяртайгаар тэмдэглэхэ байһанабди.

Правительствонуудай Толгойоошорой зүблөө майн 16-да Парижда зарлаха гэнэн хэлсээ США-гэй президент Дуайт Эйзенхауэртай, Франциин президент Шарль де Голльтой, Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмилантай һаяхан баталабди. Энэ зүблөөнэй һүүлээр дээдэ хэмжээдэ удаа дараалан хэдэн уулзалтанууд болохоор хүлээгдэнэ.

Тэрэ болохо зүблөөнэй ямар үрэ дүн үгжэхэ байһыны мүнөөнөө эхилэн таахана оролдоо һаамнай боломжогүй ябадал болохо байһал. Яахадаа гэхэдэ, тэрэ үрэ дүн ганса бидэнэр бэшэ, харин манай хээрлэдхэ хэхэ гүрэнүүдхэ дулдайдаа байна бшуу. Уласхоорондын шухала бүхы асуудалуудаар бэе бээе ойлголсохын тула, уласхоорондын шахардуу шанга байдалай шалтагаануудые зайсуулхын тула баруунай үлэмжэ томо гүрэнүүдэй хүтэлбэрилгэшэдтэй ехэнгээр хөөрлөдхүүд хэгдэхэ болоод байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Советскэ Союзые абажа үзэхэ болоо һаа, тэрэ уулзалга ашатай тунатай, үрэ сэхэтэй байһай гэжэ бидэнэр хүсөнөбди.

Алишы талан аша туншы бодомжотойгоор харадаа абалд байхдаа, бэе бээе ойлгохоор алишы талаһаа бэлэн байхдаа, ямаршы арсадалатай, ямаршы орсо асуудалые али али таладаа ашатайгаар, эб найрамдал бэхжүүлхын тула шийдхэдэ болохо юм гэжэ бидэнэр гүнзэгтэйгөөр этгэнэбди. Тэдэ шийдхэдэхэ ёһотой тинмэ асуудалууд айхабтар олон байна бшуу. Бүгэдэ нитээрээ, хүсэдөөр буу эбсэггэ хуряаха тухай, Баруун Берлиней сүлөөтэ город байгуула асуудалые оруулагдһан Германиитай эбэй договор баталха тухай, атомна болон водородно эбсэггэй туршалгыг хоримжолхо тухай, зүүн болон баруун гүрэнүүдэй хоорондохы харилсаанууд тухай асуудалуудые түрүүшын ээлжэндэ нэрлэхэ зэргэтэй. Дээдэ зэргын зүблөөнэй хэлсэхэ үйлдэ эгзэн түрүүн тэдэ асуудалуудые оруула гэжэ бидэнэр дурадһан байһанабди.

Тэрэ ехэ зүблөөнэй зарлагдахада эб найрамдал, гүрэнүүдэй хоорондохы хани ёһотой харилсаан бэхжэхэ бээ гэжэ халнахышы арал зоной пайдажа байһаныны ойлгосотой. Тингээд агуухэ гүрэнүүд хоорондоо үгэ үгээ ойлголсоодо, бага гүрэнүүдэй аша туһа харадаа абангүйгөөр орхижорхуюжан, зүблөөндэ хабаадаагүй гүрэнүүдэй ханамжы тоонгүйгөөр орхижорхуюжан гэжэ айһан ханамжанүүд зарим

нютагай оргонуудта эрхэнүүдэ ехэ болгохын тулада хэлдһэн байна.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, мун советскэ интеллигенциин зохион байгуулын үүсхэл, хүсэ ехэтэ ажалай дэбжэлтэ хадаа долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдһан асар ехэ зорилгонуудай болзорһоо урид дүүргэгдэхэ байһанай эрхэ нүхэсэл болоно.

СССР-эй экономическа хүгжэлтын хурдан темпэтэй байһыны мүнөө хилын саана хышыы нэжэглэнгүй. Америкын Холбоото Штадуудһаа манай хэдэ шэнэн түргэнөөр дабжиха ябаһан тухай, хэдхэн саг соо тэдэниие манай хүсэхэ байһан тухай арсадалан гарана. Эдэ асуудалуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ США-да мүнөө үедэ олон тоото элитэ экономистнууд, башуулай түлөөлөгшэд, гүрэнэй ажал-ябуулагшад эдбхи-хитэйгээр хабаадалсана.

«Илангаяа промышленнаа үйлдэбэрилгөөр Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэнэн зорилгоо бөлүүлэхэ талаар 1965 ондо СССР горьтой амжалтануудые туйлаха» гэжэ США-гэй түбэй тагнуулай захиргаанай начальник Аллен Даллес һая хэлһэн байна. Социалистическэ оронуудай байдал тухай хэлэхэ зуураа, «советскэ экономическа программны аша дүнгүүдэй тон ехэ байһанын, һүүлэй арбан жэл соо тэдэнэй туйлаһан амжалтануудай гайхамар байһыны үнэн сэхээр мэдэрхэ хэрэгтэй» гэжэ Даллес мэдүүлһэн байна.

Экономическа болон промышленнаа хүгжэлтын асуудалуудые эрхилдэг Корпорациин бэлдэхэн элидхэлые США-гэй сенатид гададын хэрэгүүдэй комисси үнгэрһэн жэлэй эсэс багта хэлбэлһэн байна. «1970 ондо СССР, мүнөө байһантайн сасуулхада, бүри хүсэтэй, зарим һалбаринуудаараа США-гэй промышленностьтай сасуулхада, бүри томо, тон ехэ промышленнаа орон боложо магадгүй» гэжэ түс элидхэл соо хэлэгдэнэ. Һайн сэгнэлтэ бэшэ гү.

Манай туйлалтануудые болон арга боломжонуудые ярабшы хэтэргэн ехэхэдэхэ гэжэ һанамаар бэшэ хүнүүдэй хэлһэн эдэ ханамжанууд Советскэ Союзай экономическа хүгжэлтын түргэнөөр хүгжэжэ байһан амжалтануудые үшөө дахин баталжа үгэнэ. Хоёр системүүдэй амгалан ёһотой экономическа мурьсөөндэ түрүү хүгжэлтэ түгэс социалистическэ байгуулалта илаха гэжэ бидэнэр батаар этгэнэбди.

Манай орондо үргэн далайсатайгаар коммунистическэ общество байгуула эхилһыне КПСС-эй XXI съезд элэрхэйлһэн байна. Съездын баталһан долоон жэлэй түсэб хадаа энэ түүхэтэ үеын түрүүшын шата болоно. СССР-эй арадай ажыхы холын хараатайгаар 15—20 жэлдэ хүгжөөжэ бүри тодорхой түсэб зохиёо арга боломжо мүнөө бии болонхой. Энэ холын хараата түсэб хадаа бүхы ороноо электрификацила тухай агуухэ Ленинэй табһан түүхэтэ зорилгыг дүүргэлтэ болгохо түсэб, үргэн далайсатайгаар коммунистическэ общество байгуула программын түб голыншэ тодорхойлохо түсэб нэгэн доро болохо юм.

Долоон жэлэй хоёрдохи жэл—1960 он хадаа коммунизм байгуулгада шэнэ, толотомо ехэ илалтануудые асарха байха гэжэ совет арад хүсэдөөр этгэнэ.

рим бага гүрэнүүдэй талаһаа дуудлаһанышы ушар бии. Теэд тингэжэ айһанай ямаршы ешэ үндэһэн үгы юм гэжэ мэдүүлхыени зүбшөөгтэ. Советскэ правительство хадаа зарим нэгэн гүрэнүүдэй аша туншы, интересүүдые мартажа, ондоо зарим нэгэн гүрэнүүдтэй нюуса хэлсээ баталха гэжэ энэниэй урда тээшы оролдоогүй байгаа, тинмэ хүсэл мүнөөшы манда байхагүй. Бэшэ гүрэнүүдэй аша туншы саана орхижо, нэгэ тала баримталһан хэлсээ баталха гэнэн һэдлэгнүүд тэрэ зарлагдаха дээдэ зэргын зүблөөнэй урда табһан зорилгонуудтайн таарахагүй байна гэжэ тоолонобди. Теэд тэрэ зүблөөнэйманай туйлаха үрэ дүн бүгэдэниитын эб найрамдал бэхжүүлхэ хэрэгтэ туналха, тинмэһэй багашы, ехэшы бүхы гүрэнүүдэй аша туһада зориюулагдаха ёһотой байһанабди.

Кэмп Дэвид гэжэ газарта президент Эйзенхауэртай уулзажа, сэхэ руунь хөөрлөдһэн, тэрэшлэн үнэгэршэ жэлэй эхин багаар Москвада эрхэдэнэ, Великобританиин премьер-министр Макмилантай минни хөөрлөдһэн ушар энэниэй һүүлээр дээдэ зэргэдэ хөөрлөдхөдөө үнэн бодото байдалые харадаа абажа, үгэ үгээе ойлголсожо, сэхэ руунь хөөрлөдхөдбди гэжэ найдаха арга боломжо манда олгоно. Гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай дунда нюур нюураараа уулзажа, хөөрлөдхэ гэшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда гүрэнүүдэй хоорондохы харилсаа һайжаруула, уласхоорондын арсадалата асуудалуудые хэлсэхэ шийдхэхэ эрхим һайн арга байһыны һүүлэй үеын дүй дүршэл хүсэдөөр баталан харуулан байна.

Франциин президент де Голлин уряалаар хоёр һараһаа Франци ошохо ёһотой болоод байһаб. Гитлеровскэ фашизмда эсэргүү хамтын тэмсэлдэ манай союзник байһан агуухэ Француд арайлай ажабайдал болон туйлалтануудтай сэнхлээ эхэл ханангаар танилсаха байһанабди. Дэлхэйн эрдэм соёл болон техникы хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ нэмэр оруулан Францида, француз арадта манай орон дотор түүхэтэ ёһоор тарлахаха үзэл бодол үнийнөө хойшо бүрилдэн бии болоһон байгаа. Францида минни ошолго, президент де Голльтой минни хэхэ хөөрлөдөөн советско-французска харилсаа һайжаруула талааршы, уласхоорондын байдалые бүхыны һайжаруула талааршы һайн үрэ дүн үгжэхэ бээ гэжэ найдаха боломоор. Франциин динлээд, гитлеровскэ эсэргүүдээр эзэмлэгдэдэ байха үедэнэ ехэ эрэлхэг зориг гарганан хүн гэжэ генерал де Голлине манай оройой арад зон мэдэжэ байдаг юм. Эзэмлэгшэдэй дарлалтаһаа Францие сүлөөлхын түлөө, тэрэ оройой национална нэрэ хүндын түлөө аяар тинхэ үедэ генерал де Голль тэмсэлдэ байгаа.

Энэ оной нюу һарада минни айшалаалгада харюу болгон, манай орондо ерхэ президент Эйзенхауэртай уулзажа байһанабди. Тэрэ уулзалга баһал һайн үрэ дүн үгжэхэ бээ гэжэ хүлээбди. Советскэ Союз США хоёртой харилсаа бэе бээдэ этгэлтэйгээр тогтоохын түлөө бидэнэрэй Кэмп Дэвидтэ оролдоһон ариюу хэрэгтай Москвада амжалтатайгаар үргэлжэ-лүүлэгдэхэ бээ гэжэ Советскэ правительство найдана.

Верховно Советэй энэ сессии дүүрһэнэй һүүлээр Индиин президентин уряалаар һайн хүсэлэй айшалаалгаар тэрэ орондо СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, мун нэгэн доро Индиин правительствын уряалаар СССР-эй Министруудай Советэй Түрүүлэгшын нэгдэхы орлошо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Верховно Советэй депутат Е. А. Фурцева гэгшэд ошохоёо байна. Мун энэ делегата Непалай хаанай болон правительствын уряалы тон ханамжатайгаар хүлэжэ абаад, энэ орондо, ошохо, ерэхэ юм.

Эдэ айшалаалга болон аяншалганууд Советскэ Со-

юзай болон Индиин арадуудай, Советскэ Союзай болон Непалай арадуудай хоорондохы хани харилсаа бэхжүүлхэдэ туһалха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхжүүлхэдэ туһалха гээд бидэнэр тоолонобди.

Та бүгэдэни мэдээр, би һаядаа Индонези ошохоёо байһаб. Тиншэ Индонезиин президент, премьер-министр Сукарно гэгшын уряалаар ошохоми. Энэ аяншалгада баһал ехээр найдажа байһанабди. Яахадаа гэхэдэ, бидэнэры нэгдүүлжэ байһан хамтын олон асуудалууд манай хоёр оронуудта бии юм. Тэдэнмай эб найрамдалы саашадань бэхжүүлхэ тухай, колонизаторнуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүү тэмсэл тухай асуудалууд, өөрын эрхэ сүлөөтэй, бээ даанхай болоһон гүрэнүүдэй экономическа болон политическэ байдалы саашадань бэхжүүлхэ тухай асуудалууд болоно.

Индонези ошохо харгыдаа Индида ороод гараха гэнэн уряал Индиин премьер-министр Неру гэгшэһэй абанхайбди. Би тэрэ уряалыны тон ханамжатайгаар хүлэжэ абһан байһаб. Яахадаа гэхэдэ, господин Неру болон Индиин гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшадтай уулзажа хөөрлөдхөл, тэрэнмай эб найрамдалай хэрэгтэ, манай оронуудай хоорондохы хани ёһотой харилсаа бэхжүүлхэ хэрэгтэ туһалха бээ гээд бидэнэр тоологшобди. Советскэ Союзай болон Индиин арадуудай хоорондохы харилсаан ургажа, бэхжэжэ байна. Би бээрээ господин Нерутэй тон һайн болохо харилсаатай болонхой. Тэрэ ошолгоми, дахин уулзалганын, хөөрлөдлэгмнин бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхжүүлгэдэ туһалха байһаныны лабтай.

Ерэхэ аяншалгынгаа үедэ Афганистанда орожо гараха уряал Советскэ правительство Афганистанай хаан үндэр түрлэй Захир Шах гэгшэһэй, тэрэнэй правительствоһаа абһан байна. Бидэнэр тэрэ уряалы тон ханамжатайгаар хүлэжэ абаабди. Мангай хаяа хаджажа һууһан хүршэ—Афганистанай хаан болон правительствотай, ханамжала хөөрлөдхын тула Кабулда тогтохоб. Афганистангай манай харилсаан һайнаар тогтоод, хани харилсаамнай амжалтатайгаар хүгжэжэ байдаг юм.

Индонези ошохо зуураа Бирмадэ орожо гарыт гэнэн Бирманскэ союзай правительствын уряал баһал абһан байна. Энэ уряалы хүндэтэй дээрэ хүлэжэ абаад, энэ орондо дахин ошоходоми намда ехэ таатай байха. Бирмадэ ошохо, тэрэнэй правительствын хүтэлбэрилгэшэдтэй ханамжала хөөрлөдхэдэ, советско-бирманскэ һайн харилсаа бүри һайжаруулаха, эб найрамдал бэхжүүлгэдэ туһатай байха бээ гээд һананабди.

Февральда Советскэ Союзда ерэхэе байһан Италиин республикын президент Гронки гэгшы уттажа, хөөрлөдхөөр түхээржэ байһанабди. Италиин республикын президенттэй уулзажа хөөрлөдхэ байһан ушарнай Итали болон Советскэ Союзай хоорондохы харилсаа саашадань һайжаруула, манай оронуудай арадуудай хоорондоо дүтэлгэдэ туһалха, эб найрамдалы бэхжүүлгэдэ туһалха бээ гээд найдабди.

Шахардуу шанга байдалы һуларуулахада таатай—тинмэ үзэгдэл уласхоорондын ажабайдалда Һүүлэй үедэ үзэгдэл болжо байна. Баруунай томо оронуудта, эгзэн түрүүн НАТО-гэй оронуудта, гүрэнүүдэй хоорондохы харилсаанай һайжаралгада дурегүй, баруун болон зүүн гүрэнүүдэй хүтэлбэрилгэшэдтэй нюур нюураараа уулзажа хөөрлөдхэдэн дурегүй зарим хүнүүдтэй бии байһыны обдеронгүй байжа болохогүй. Бүри ехэ олоо эдишэ оложо, баяжаха хүсэлтэй империалистическэ зарим этгээдүүд эбсэгжэлтыг түргэдхэхэ, «хүйтэн дайн» гэдэгы хуушан хэбээрнэ байлгаха гэжэ хүсэнэд. Тэдэ этгээдүүд нилэн ехэ нүлөөтэй. Тэдэнэр уласхоорондын шанга байдалы һуларуулаха хэрэгтэ зарим эрхэ байдалда хоро хүргэжэшы болохо юм.

Эбсэгжэлтыг түргэдхэхэ гэнэн политика баримталаша политическэ ажал-ябуулагшад уласхоорондын шанга байдалы һуларуулахаа айдаг, хэрбээ тинмэ һуларалгын болохо болоо һаань, тон ехээр һанаагаа зободог байна.

Америкын мэдээжэ миллиардер, Нью-Йорк штадай губернатор Рокфеллер, США-гэй президент байһан Трумэн, гүрэнэй секретарь байһан Ачесон гэгшэдтэй мэдүүлгэнүүдые һануулажа болохо байна. Кэмп Дэвидтэ уласхоорондын асуудалаар туйлагдаһан советско-американска коммюникедэ хэлэгдэнэдэ орходоо тал ондоогшэ эдэ гурбан уласхоорондын асуудалуудаар хөөрлөдхэдэ байна. Тинмэ хөөрлөдөөн «хүйтэн дайнай» хэлээ холотор үргээе хабирдагайн хэбээр мун. Теэд энэниие зарим тэдэгээр ингэжэ тайлбарлахда болоно. Трумэн—президент ябаһан хүн, Ачесон—баһал гүрэнэй секретарь ябаһан хүн. Теэд урдан «ноёд ябаһан» эдэ хоёр хадаа урдан өөһэндыгөө баримталжа байһан аад, мүнөө бурууһанан «хүсэ баримталгын» политикы, «амыны таталгын», «хойшонь хаялгын» политикы, «дайнай эрмэг дээрэ байлгын» политикы яажашы орхижо ядана. Холбоото Штадуудай политическэ ажабайдалда нүлөөтэй болохо хүсэлтэй бусад ажал-ябуулагшад Трумэн, Ачесон гэгшэ мэтэшэды дууража, дахсалдахага һанана. Теэд «хүйтэн дайнай» политикын һүүл залһан ябадал һайн хойшолонтотой байхагүй гэжэ хэндэшы мэдэжэ.

«Хүйтэн дайнай» тала баригшад эндэ тэндэ үгэ хэлэхэ зуураа, шадалнай хэр зэргэ гээшэб гэжэ шалгажа үзэнэ. Тэдэнэр үгэ хэлэхэдэ, «коммунизмын аюул» гэхэ мэдгын мүнөөхил хуушанайгаа үгэнүүдээр аялжажа, «хүйтэн дайнай» хуушан, хашартай аялганууды татаһан татана. Теэд тэрэ зэбүүн аялган эб найрамдал хүсэгшэ хүнүүдтэ үнийнөө хойшо хашартай болоод, тэдэнэй уур сухалыны хүргэнэ.

Һунгалтын урда тээхи аяншалгада Н. Рокфеллер орон соогуураа һая ябаһан байгаа. Тинхэдэ США-гэй олонинтын һанал бодолоо хубилһанын эли тодоор харагдаа һэн. Нэгэ үедэ гүрэнүүдэй хоорондохы харилсаан айхабтар хурса болоод байгаа. Тэрэнмай муу саг байһан юм. Теэд һунгалштад урда үгэ хэлэхэдэ, тэрэ Рокфеллер гэгшэ уласхоорондын байдалай зөөлөрөөды байгаа һаань—хамаагүй—үнийн муу сагта бусажа ошохо, «хүйтэн дайнай» хэбшээ дахин хүсэтэй болгохо гэжэ оролдоһон байна. Тэрэ оролдоһоһоно ямар үгэ гарааб? Рокфеллер мэтгын миллиардернууды, «хүйтэн дайнай» тала баригшадые дуулаха дуратай—тинмэ американцууд хүртээрэ Рокфеллерэй гангинаха гонгинохонды дураа гутаһан байһаб.

Президентын зөөлэн шэрэ дээрэ һуухын тула «хүйтэн дайнай» хүлэгөөр Сагаан орондо сэхэ орожо ерэхэ гэжэ Рокфеллер долоһон байгаа. Тингээд тэрэ хүлэгын бүдэржэ эхилээ. Тинхэдэн тэрэ морёор хүсэхэндөө хүрэхэгүй байһаб гэжэ Рокфеллер ойлгобо. Тинмэһэй президентин тушаалда өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхээ болбо гэжэ эртэнһэй мэдээсэб. Энэнэ, теэд мэхэ гошые байжа болохо.

Энэнэ «хүйтэн дайн» гэдэгһэй арсаһан ябадшы, эбсэггэе хуряагаад, уласхоорондын хани саанда туһалха гэнэн хүсэл бэшэ, «хүйтэн дайн» тала баригшадтай күшые элсүүлхээ империалистическэ оролдохо байһаныны лабтай. Эб найрамдал дуратай хүнүүд нэрэмжэтэй байжа, эб найрамдал бэхжүүлхын түлөө тэмсэлээ һуларуулаха Уласхоорондын шахардуу шанга байдалы хубилгаха гэжэ, эбсэгжэлтыг урдында мэдэжэ гэхэ оролдогшоды, хүн түрэлтэндэ ехэ аюул тохобдуулан, өөрынгөө һайн байдалы саашалы дээшлүүлхэ гэжэ оролдогшоды бүри сэхээр балшыса элрүүлхэ хэрэгтэй. Хэрбээ шэнэ дайн болоо һаа, али эргын аюулта хойтой байха гэжэ мэдээлэгүй али нэгэн хүн бии юм гэжэ этгэхэнэ бэрхэтэй байһаб. эзэрхэг түримхэйшүүлэй шэнэ дайн эсэрэ һаань, миллионшы, миллиард шы долларыныи үй бута сохиюулаһаань абаржа шадархай.

США-дахи, НАТО-гэй бусад оронуудтай «хүйтэн дайнай» һаналадгэ һанадаг этгээдүүд, «хүйтэн дайнай» политикын үүсхэгдэн болоһон арсадалада эзэлэгдшоод Яаралтай эбсэгжэлтэ тэдэниие баяжэ Тинмэһэй тэдэнэр эбсэгжэлты саашадань эхэхэе хүсэнэ. Нүгөөдэ талаһаа, яаралтай эбсэгжэ гэгшэмнай дайнай аюулы ехэ болгоно, тэрэ дайн гал түймэр соо бүхы баялгымтай, тэрэ эбсэгжэлтэ түргэдхэхэ олоһон зөөри баялгыг шатажа халаха гэжэ тэдэнэр баһал ойлгоно. Энэнэ дээрһэй капиталистическэ гүрэнүүд литикада элдэб зүрилдөөн гарана, энэнэ заримандаа—уласхоорондын харилсаа то заримандаа, тэд хөөргэ—гүрэнэй хоорондохы саанууды хурсадхаха гэнэн һэдлэгнүүд хараа.

Атомна болон водородно эбсэггэ туршалгыг эжоло асуудалада США-гэй правительствын баһал һанал бодол мүнөө үедэ тинмэ зүрилдөөн ража байһанай нэгэ жэшээ боложо буюу бидэ Яелера буюу эбсэггэй гүрэнүүд болоһо Союз, США, Англиин хоорондо атомна болон водородно эбсэггэ туршажа тэлэхэ ябадалы бол гэнэн хөөрлөдөөн улаан саг соо—жэллээ дээш нэвдэ боложо байха юм. Энэ зорилгын шухалы һаныншы булганда ойлгосотой. Женевскэ хэлсэ удаанар ябажа байна. Хэды тинмэшы һаань хэлсэниэй үедэ туршалга хоримжолхо тухай баталха ябадалы хүнгэдхэн зарим тэдэ һаа дүн туйлагдаһаны арсабал, буруу болохо.

Хэлсэндэ хабаадаша гүрэн бүхэнэй ядэрн шалга саашадаа үнгэржэ э ябадалһаа бээ гэжэ һайн дураараа шийдхэбэри гарганһыны нэй эрхэ байдалда бүхы дэлхэй арадууд то зориг оруулаар шэнэжэ мун гээд тоолоно. Дүбмбэрсэггэй алишы хубидань атомна болон водородно эбсэггэ туршагдажа, тэлэхэдэхэе бол жэллээ үлүү болобо. Мүнөөнэй тэрэ зохиод байхошоншы хэбээрнэ үлэмжэ, уласхоорондын хихо договор баталжа, энэнэе бүри бэхжэ хэтын хэтэдэ ядэрна туршалганууды үгы олодо болохо бээ гэнэн найдалга арад зоной дун болонхой.

Тингэжэ байтар үнгэржэ жэлэй декабрийн юһэндэ США-гэй президент господин Эйзенхауэр хэлһэн байба. 1959 оной декабрийн 31-лэн, ядэрна эбсэггэ туршалгын мораторийһоо сэннһэй США өөһэндыгөө сүлөө болонхой дээрэ то гээд, тэрэ үгэ доторһоонь ойлгожо болоно. Теэд США туршалганууды уридалһан мэдээгөөр эхилхэгүй гэжэ президентин мэдүүлгэ дэлгэһэшы һаа, Холбоото Штадууд хадаа үедэ ядэрна тэлэрлэгнүүды дуратай сагтаа хэжэ болохоор гэжэ тэрэнэй мэдүүлгэ дээрһэй хогоор байһаб.

США-гэй правительствын энэ шийдхэбэри мэдээлсы дэлхэйн, бүмбэрсэггэй бүхы оройой хүн зон ехээр халаглан, һанаагаа зобон угтаһаа, гаа.

Хэрбээ мүнөөнэй эрхэ байдалда ари нэгэн нэй ядэрна эбсэггэ туршалга эхилээ һаань, ямар хойнолоттой байха гэжэ ойлгохо тэрэ бэшэл. Тинбэл, тинмэ эбсэггэй бусад гүрэншы баһал тэрэ харгы дээрэ орохо баатай лэн. Тинбэл алишы зэргын ехэ хүсэтэй ядэрны сэгшы амаршы эрхэ байдалда олоорн тэрэ үзэлгэ дахин лэ эхилжэ байгаа бшуу. Ядэрна гэй туршалга эгзэн түрүүн эхилһэн правительство арадуудай үмэнэ айхабтар шанга харюусалга абаха эзэргэтэй болоно.

Нэгэдэмэл Нанануудай Организациин бүтүшүүдэй үмэнэ абһан уялгага гурбан гүрэн энэниие эблэжэ, ядэрна эбсэггэ туршалгаа лэргээжэ гэнэн шийдхэбэри абабалһы, тон

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

ябаг (Эхиниш 1-дэхи, 2-дохи нюурнуудта)
 ханн тэмш үгын тэрэ хубинен биднэр ханамжатай-
 эн дашмэдлэгнэбди.
 ийра Советскэ Союзые абажа үзэхэ болоо наа, Женев-
 найа зүблөөнэй хэлсэнүүдэй үедэ гарһан наад
 ишгээлье дабажа гараха харгы зам бэдэрхэ,
 е хэрна эзбэсгэй али бүхи туршалгые болшолха ту-
 ма договор нааяр баталхын тула бүхи оролдогто
 идэ эзэлэе гаргаха юм. Хэрбээ табаадагшад бүхидөө
 байдаг хэлсээ баталха гэжэ оролдодог наань, энэ-
 бүрнэ баталха арга боломжо мүнөөшье бии гэжэ
 ээ длонобди.

Хойно газар дор тэйрэлгэ хэхэдэ тэрэниие ямаршье
 орооор мэдэжэ болохогүйгөөр ноужа болохо юм
 л. США-гэй албан түлөөлэгшэд хүүлэй үедэ хөө-
 длэдэг болоо. Зүр, тингээд, ядерна эзбэсгэй газар
 аргох бүхи тэйрэлгые бултгыен мэдэхэ арга му-
 хагы үеын техникэдэ үшөө бии болоодүй гээд; ядерна
 эсбэсгэй газар дорохи тэйрэлгые газарай хүдэллэн-
 ги, вулканэй тэйрлэнгэ заримандаа илгэ-
 эн үлхэн бэрхэтэй гээд; агшан зуура бодоод
 илгэ. Теэд, ядерна эзбэсгэй туршалга болуулха гэ-
 няжэ хэлсэнэй баталагдаад байбал, тэрээнэ гүрэн
 эсбэсгэй үнэн сэхээр дүүргэхэ уялгатай бэшэ юм аал.
 Эзбэсгэй дэлхэйн бүхи аралууд угаа ехэ аша туһа
 тэснэжо абаха. Газар доро, уһан доро, агаарта ядэр-
 эрэ эзбэсгэ тэйлэхэ ябадал бүримүлэн болуулдагха
 лиганаа шуу. Агаарта радиоактивна хороото бодос
 томо болохо гээд хүнүүд этигэлтэй ябадаг болохо.
 үүһэн байтараа ядерна бүхи тэйрэлгэнүүдые алдан-
 дгөөр оложо, тэмдэглэжэ байха арга эрдэм нау-
 тоон хүгжэлтэ бии болгоно бээ.

Хи Тингээд бүхи тэйрэлгэнүүдые бултгыен алдан-
 дгөөр тэмдэглэжэ байха аргын мүнөө үедэ үгышые
 нь, туршалгануудые болуулха тухай хэлсээ ба-
 баталга, энэ хэлсэнэд гараа табилга айхабтар ехэ
 өмдөг даалгаха байна шуу. Тимэһээ тэдэнэр бул-
 баа тэрэ хэлсээгэй наринаар сахнаа ёһотой боло-
 Со Али нэгэн гүрэн уялгата дүүргэнгүй эбдэбэл, тэ-
 лөө гүрэн өөрингөө гутамшагаар хушаха, бүхи хэл-
 бийн аралууд тэрэ гүрэнниие шоо үзэжэ, шобто хара-
 эшэ байна.

Хал Ядерна тэйрэлгэ хэхэдэеэ болноор жэлнээ
 элсүү болоо гээд хэлэе нэм. Теэд уласхоорондын хэл-
 аны баталангүйгөөр, гүрэн бүхэн энэ уялгые һайн ду-
 яраа бэс дээрэ даажэ абһан байгаа. Хэрбээ хэл-
 һаны баталагдаа наа, тэрэ хэлсэн болбол бүхи
 рнүүдые бүри ехээр уялгалха гэжэ ханангана.

Хи Тимэһээ ядерна тэйрэлгэ мэдэжэ болохо тех-
 ческэ арга метод хүсэд һайн бэшэ гээд шалтагаан
 даа баряад, газар доро ядерна тэйрэлгэ эхил-
 дэ далаалха гэдэгын хүрхэйшье һайн арга ме-
 да бэшэ ха юм. Хэрбээ тэдэнэр агаарта, газар
 эрэ, газар доро гу, али уһан доро ядерна эзбэсгэй
 шалтага прэргэхэ һанаатай юм һаа, тэрэ хандала
 бүтүүлхэ гэнэн шалтагаан бү бэдэрэг лэ, харин тэ-
 эн тухайгаа сэхэ хэлэжэ лэ.

Хи Агаарта, газар дээрэ, газар доро, уһан доро ядэр-
 эн эзбэсгэй бүхи янзын туршалга болуулха шухала
 һэн һанамжатаа Советскэ Союзай нарин шангаар
 примтажа байһынь дахин онсолон тэмдэглэхэ
 зен Уран хүрэнэ. Гансал агаарта туршалга хоримжол-
 һон гэнэн шийдхэбэри абһан байбал, энэнь арадуу-
 нэй хүсэлье хангахагүй байгаа. Арад зон гэшэм-
 орой буу эзбэсгы дүүрэнээр хуряаха, бүхи арминуу-
 ошье тараажэ табиаха хүсэнэ. Тэдэнэр бүхи дэлхэй
 эсбэсгэ хүсэд найдамтай эб найрамдал хангахын тула
 ядерна эзбэсгы хүсэдөөр хоримжолхо ябадал туйла-
 да гэжэ хэлэжэ.

Хи Уласхоорондын оршон байдалай хубилһан, социа-
 листическэ болон капиталистическэ гүрэнүүдэй хүсэ-
 үүдэй тэнсүүрин үндэһөөрөө хубилһан ушарые
 эдэрлэгтэ, баруун оронуудта бүрил үргэ-
 өдөөр дэлгэржэ байна. Эгээл тэдэ оронууд
 ала, илангаа США-да Зүүн болон Баруун оронуудай
 тарилсаанай шэнжэ шанар, арга боломжо тухай олон

Буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряахын түлөө

Нүхэд депутатууд! Мүнөөнэй байдалда дайн сэргэ
 абадал болохо ёһотой бэшэ юм, хүн түрэлтэнэй
 бшествын ажабайдалһаа даие хэтын хэтэдэ үгы
 болжо болохыше, үгы болгохо хэрэгтэйшье гэнэн
 ошболол манай парти XX, XXI сээднүүд дээрэ
 эһэн байгаа. Дайнай айхабтар ехэ аюулааа хүн
 түрэлтэниен абарха эли тодо харгы зам юн б гэжэ
 гээд буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха
 аргы зам мүн.

Хи Би Советскэ правительствын даалгаваряар 1959
 оной сентябрийн 18-да буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэ-
 дөөр хуряаха программа Нэгэдлэг Нациануудай Ор-
 ганизацциин үзэмжэдэ табяа нэм.

Хи Манай дурадхалнууд хүн бүхэндэ ойлгосотой. Дэл-
 хэйн хоёрдохи даие эгээн һүүлшын дэлхэйн дайн бол-
 хомхые эрмэлзгүшэд, дэлхэйн гурбадахы дайн сэргэ
 эдээдэшые бү болоһой гэжэ оролдогшод манай ду-
 радхалнуудые дэмжэлэжэ юм. Шэнэ дайнай боло-
 ахогүйн тула, дайн сэргэ эрхидлэг бүхи арга хэрэгсэл-
 гүүдые үгы хэхэ хэрэгтэй, нэгэн нүгөөдэдөө эсэргүү-
 гүй хэхэ шадахагүй—тимэ эрхэ байдалда бүхи гү-
 рэнүүдые табиа хэрэгтэй. Эгээл нимэ дурадхал Со-
 ветскэ правительствот оруулаа гээшэ. Бидэнэр бүхи
 эзбэсгэ хүсэнүүдые тарааха, бүхи янзын буу эзбэсгэ
 үгы хэхэ гэжэ дурадханабди.

Хи Сэрэгтэй министрствын үгы хэхэ, генеральна шта-
 бүүдые үгы болгохо, сэрэгтэй алба болуулха гэжэ
 Советскэ Союз өөрөөшье бэлэн байна, бэшэшые гү-
 рэнүүдтэй тингээжэ дурадхал. Тобшоор хэлэхэдэ, ма-
 най дурадхал нимэ удхатай. Гүрэнүүдэй эзбэсгэ, хү-
 сэнүүдые, буу эзбэсгүүдые бододо дээрнэ үгы бол-
 гохо, дотоодын гурим сахихын, гражданинуудай аюул-
 гые хамгаалхын тулалал орон бүхэндэ тогтоог-
 оһон хэмжээгээр, хүнгэн буу эзбэсгэтэй тон үсөөн от-
 рилдуудые үлэхэ гэнэн удхатай юм.

Хи Буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха гэнэн
 бодолие һайшһанан резолюци Нэгэдлэг Нациануудай
 Организацциин гэшүүд—бүхи гүрэнүүдэй баталжа
 абһанандаа ханамжатай байнабди. Буу эзбэсгэ ху-
 ряаха асуудалнуудые һаян сагта зүбшэн хэлсэ-
 гые эхилжэ ёһотой арбан гүрэнэй комитетдэ манай ду-
 радхалнуудые хараха үзэхэ гэнэн даалгавар үүтээб.

Хи Буу эзбэсгэ хуряаха тушаа советскэ дурадхалнуудай
 абаха, абтахагүйн гол түлэб шийдхэн, мантай хэхэ
 хэхэ гүрэнүүд Советскэ Союзай дурадхалнуудта
 айхабтаргаар хандаа гэжэ мүн лэ тэмдэглэхэ хэ-
 рэгтэй. Гэбэшые ингэжэ һайн мэдүүлжэ хэбшые, тэдэ-
 мэр элэб эсын эрилтэ табиан, тусхайлбал хиналта
 тогтоохо тушаа эрилтэ табиан байна. Эдэ эрилтэнүү-
 дын биднэниие нэгэ бага гайхуула. Юундэб гэхэдэ,
 буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ хүсэдөөр хуряалхын хойно-
 хоо уласхоорондын найдамтай хиналта тогтоохо та-
 лаар бүхи шухала хэрэгтэй хэмжээнүүд манай ду-
 радхалнууд соо хараалагдана шуу.

жэлэй турша соо бүрилдэн бии болоһон һанамжанууд
 эгээл мүнөө үедэ һандаржа байна аа гү. гэжэ һанаг-
 дамар. Гүрэнэй болон политическэ ажал-ябуула-
 шадай хэлхэйн олон тоото үгнүүд энэ асуудалда
 зориулагданхай. Жэшэнь, США-гэй Сенадай дэргэ-
 дэ байгуулагдан тусхай комиссиунуд баруун оро-
 нуудай гадаадын политикын саашадаа хүгжэхэ зам
 тухай дамбагар зузаан номуудые хэблэдэг болоо.

Хүсэ баримталалгын урдын политикын буруу
 байһынь ажабайдалай харууланшыне муртэнь, Советскэ
 Союз болон социалистическэ бусад оронуудтай
 эб найрамдалтай, үнэн сэхэ харилсаатай бодо-
 то политика шухала хэрэгтэй гэжэ ойлгоодүй—тимэ по-
 литикууд баруун оронуудта мүнөө үсөөн бэшэ бии юм.
 Баруун оронуудай зарим этгээдүүд ондо ондоо
 тобиололнуудые юундэ хэнэб, тимэ һанамжануудые
 юундэ хэлэнэб гэхэдэ, Советскэ Союзай, социалистич-
 ескэ лагерин элитэ ехэ амжалта болон туйлалгые
 хараад байхдаа, хүрдэнэ ха юм.

Гүрэнэй алын хараата ажал-ябуулашад, эзэд
 башууд, американскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд,
 хүдэлмэришэд болон фермернүүд жаралтайгаар эб-
 сэбжэхые хүсэнэгүй, арад зоной һанаа эдэхэл ходо
 зобожо байхые хүсэнэгүй, харин эб найрамдалтай,
 һанаа амар байхые хүсэнэ гэжэ США-да ябахдаа
 бидэнэр лаблжа ойлгоһон байгаабди. Мүнөө үеын
 техникын түрбэлгүй ехэ арга боломжые харуулан
 советскэ хэмлэд олоноудай замбуулинай ракетэнүүд-
 лэй табигдананай һүүлээр США хадаа ямаршые гү-
 рэндэ адли сэргэйнгээ талар баһал тимэшые ойро
 хүртэшгүй бэшэ гэжэ американска арад бүхөөр ойл-
 гожо абһан байгаа. Теэд ингэжэ хэлэхэдэ, хэн
 нэгэниие айлгахэ гэжэ намайе хэлэжэ байна гээд
 һанахагүй бээ гээд бодоноб. Нээрэшые бодо-
 байдал тимэ. Гансашые бидэнэр тингээжэ бодо-
 догшэбди, харин баруун оронуудай, тэрэ тоодо США-
 гэшые гүрэнэй ажал-ябуулашад тингээжэ бодо-
 дог. США-да ябахдаа этбэйгээр зэргэ оршон байха, буу
 эзбэсгэ хуряаха тухайда манай хэлхэйн лэ газарта
 хүн зон тэрэ хэлэшыемнай ойлгохынгоо хажуугаар
 тон ехээр һайшаадаг байһан юм.

США-гэй, Англин, Франциин, Италийн болон бусад
 оронуудай үргэн нитэ зоной үзэл бодол мүнөө
 ехээр хубилданхай. Тимэ дээрэнэ «хүйтэн дайнай»
 политика баримталагшад хүрэтэрөөшые эзбэсгэ ху-
 рьялгада, этбэйгээр зэргэ оршон байлгада эсэргүүсэн
 үгэ хэлэхэ аргаа халанхай. Тимэһээ мүнөө болоод
 байхда тэдэнэр бодото эрхэ байдалда таараха,
 хүсэээ шэнэлэн бүлэглэхэ, мэхэ гохо гаргаха, баг
 үлдэжэ, бодоо шарайгаа ноухэ гэжэ оролоно. Теэд
 тэдэнэй шадалын мууданхай, эб найрамдал тээшэ
 зоригош арад зоной хүсэлэндэ тэдэнэй хүсэнниие бу-
 лигдажа байна. Бидэнэр «хүйтэн дайнай» тала
 баригшадые хойшоодо бүрин шангаар балшыса эли-
 рүүлхэ, гансаардуулха, гутамшагай баганда абаа-
 шажа хадаха ёһотойбди. Энэ арюун нангин хэрэгтэ
 манай эгээн хүсэтэ эзбэсгэнэй юн бэлэй гэхэдэ—Со-
 ветскэ правительствын эб найрамдалда дуратай
 политика, «хүйтэн дай» эссэсэн усадхалгада зориу-
 лаганан оролдогшэ болоно.

Советскэ Союзай, социалистическэ бүхи оронууд
 дай уласхоорондын байдалые бэхжүүлһэн айхаб-
 тар шухала собитнууд һүүлэй жэлдэ болоо. Совет
 гүрэнэй оршожо байгаа алдартуу гүүхэ соонь манай
 ороной өөрыгөө хамгаалха шадал мүнөөнэйхи шэнги
 нимэ найдамтай һайн хээшые байгаагүй юм гэжэ
 хэлэхэ эрхэтэйбди. Уласхоорондын хэрэгүүдтэ Совет-
 скэ Союзай нүлөөн мүнөөнэйхи шэнги нимэ ехэ хэ-
 зээшые байгаагүй юм.

Эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд уласхоорондын
 оршон байдалда мүнөө үедэ булжа байна шуу. Эб
 найрамдалые хамгаалагша гүрэнүүдэй нягта жаг-
 саалда Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республи-
 ка, социалистическэ оронууд бултадаа зорижо яба-
 над. Азин, Африкын, Латин Америкын олон лэ гү-
 рэнүүд эб найрамдал бэхжүүлхын түлөө эдэбхитэй-
 гээр тэмсэнэ.

Советскэ Союзай эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряахын түлөө

Буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха тухай
 дурадхалай зохбогдожо, правительствода зүбшэн
 хэлсэгдэжэ байхадан, бидэнэр хиналта тогтоохо ту-
 шаа хэлсээ хэхэ байһан нүгөө талынхидай һанамжые
 яһала һайн мэдэхэ туладаа урданайхидаал адли мүн-
 өөшые хиналта тухай дурадхалы илангаа нариш-
 шалан зохёоһон байнабди. Тинхэдэ баруун гүрэнүү-
 дэй зүгһөө арсалта хэжэ боломоор шалтагааниие
 усаджа, тэдэнэй зүгһөө элдэб эсын эрилтэ таби-
 хын аргагүй болгохо гэжэ оролдоһон байгаабди. Тингэ-
 бэшые буу эзбэсгэ хуряаха тушаа хэмжээнүүдые бөө-
 лүүлгын хойноһоо хүсэд һайн хиналта тогтоохые со-
 ветскэ дурадхалнууд хараалангүй гэжэ тэдэнэр ур-
 дынхидвал адли худалаар хэлэжэ байһаар.

Хэрбээ буу эзбэсгэ хуряахын хойноһоо найдамтай
 һайн хиналта тогтоохые баруун гүрэнүүдэй үнэн зүр-
 хэнһөө хүсэдгэ һаань, бидэнэр тэрэ хүсэлынь һай-
 шаанабди, юундэб гэхэдэ, манайшые баримталдаг
 һанамжа тимэ ха юм. Буу эзбэсгэ хуряалгын хойно-
 хоо уласхоорондын хатуу шанга хиналта тогтоогдохо
 ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолодог. Буу эзбэсгэ ху-
 ряаха тушаа абһанан уялые нэгэшые гүрэн эбдэхэ-
 гүй гэжэ бата найдамтай байхаар, буу эзбэсгэ бүхи
 дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха тухай хэлсээ хэхэ гэжэ
 Советскэ Союз оролоно. Буу эзбэсгэ хуряалгын хой-
 ноһоо уласхоорондын шанга хиналта тогтоохо гэжэ
 манай дурадхалнууд соо хараалагдана. Энэ хиналта
 буу эзбэсгэ хуряалгын элдэб шатануудта тааралдуу-
 лагдаха ёһотой байһаниие ойлгосотой.

Буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха тухай
 хэлсээ хэлые удааруулаад, һүүлэрнэй тэрэниие бу-
 руу хүргэхэ зорилгоор хиналта тушаа баруун гүрэн-
 нүүдэй элдэб эсын эрилтэ табижа байгаа һаань, энэнь
 буу эзбэсгэ бүхи дээрнэ, хүсэдөөр хуряаха хэрэгые
 найдалгүй болгожо, арадуудай зүгһөө гүнзгэ ехэ
 голхорол шаналал түрүүлхэ байна.

Хи Буу эзбэсгэ хуряагдахдаа, капиталистическэ ор-
 нуудай экономикон хүндэ хүшэр байдалда орохо юм
 гэжэ баруун оронуудта зариман хэлэдэг. Хэрбээ бом-
 бо, пушка, уһан доогуур ябадаг лодконууд болон
 худалгын бусад эзбэсгүүдые бүтээхэе болбол, ядэр-
 лал үгырэлгэ болохо, олон зуу мянган зон ажалгүй,
 эдихэ хоолгүй болохо байна гэнэ. Дайнда бэлдэхэлэй
 хэгдэжэ байхдаа экономико хүгжэхэ гэжэ ханадаг
 хүчүүд лэ ингэжэ хэлэдэг байна.

Хи Наада захын, эдэ баталамжанууд тухай юу хэлэ-
 жэ болоноб гэхэдэ, тэдэнэр ямаршые үндэһэ баримта-
 гүй гэжэ хэлэмээр. Би Америкын ажал хэрэгтэй олоһон
 түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэнэ байнабди. Тэдэ хүнүүд энэ
 асуудалые нимэ муу талһаань харадаггүй байгаа
 һаань. США-гэй промышленностинь бүхи экономикоё
 амгалан тайбан байдалай продукцие үйлдэбэрлэн
 гаргалгада оруулха зорилгые бөөлүүлжэ шадаха гэ-
 жэ тэдэнэр этигэнэ.

Хи Предприятинуудые амгалан тайбан байдалай про-
 дукци-бүтээн-гаргаха хэрэгтэ оруулхдаа, энэнь хүн

зонһоо абтадаг налогуудые эрид бага болгохо, дото-
 одын дэлгүүрые үргэдэхэ, мүн тэрэнтэй хамта гэгээр-
 рэл болбосоролон, элүүрые хамгаалгын болон со-
 циальна тэдхэмжын хэрэгтэ урданайхиһаа ехэ зөөри
 гаргалха арга олгохо гэжэ үнэхөөрөө дайдахаар
 байна шуу. Мүн тэрэшэлэн экономическа ашаг ол-
 зые оройдоо хайхарангүйгөөр хэгдэнэн элдэб хорилто
 хизаарлалгые гадаадын худалдаа наймаанһаа усад-
 хабал, гадаадын худалдаа наймаанай арга болом-
 жонь айхабтар ехээр үргэдэхэ бэшэ аал? Буу эзбэс-
 гэ бэшэ, харин амгалан тайбан ажабайдалай хэр-
 гэгсэлнүүдээр худалдажа байһан ямар олон оронууд
 дэлхэй дээрэ бии гээшэб!

Хи Буу эзбэсгэй хуряагдахдаа, амгалан тайбан байда-
 лай продукцие гадаадын дэлгүүрнүүдтэ худалдаха
 арга боломжын хэмжээлэшгүйгээр үргэдэхэ бай-
 хандан, дэлхэйн худалдаа наймаае хүгжэхэ талар
 айхабтар үргэн арга замай бии болохо байһандань
 нэжэг байхагүй.

Хи Буу эзбэсгэ хуряалга хадаа ямар нэгэн ганса гүрэн-
 дэ гү, али нэгэ бүлэг гүрэнүүдтэ ашагтай бэшэ, харин
 бүхи оронуудай, бүхи арадуудай үмэнэ амгалан тай-
 бан байдалай экономикые хүгжөөлгын зам нээжэ үгэ-
 нэ шуу.

Хи Буу эзбэсгэ хуряаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ
 байһанаа Советскэ Союз гансал аман дээрэ бэшэ,
 харин ажал хэрэгүүдээрэ харуулаа. Дэлхэйн хоёрдо-
 хи дайнай дүүрэнэй сасуу манай ороной Эзбэсгэ
 Хүсэнүүднэ айхабтар олон зон табигданан байгаа.
 Удаадахи жэлнүүдтэнэ Советскэ Союз ондоо гүрэн-
 нүүдэй газар дээрэ байһан өөрынгөө сэргэй базанууды-
 е бултгыен үгы хээ нэн.

Хи Тэрэниие хойшо Советскэ Союз бүри ехэ юумэ хээ.
 Буу эзбэсгэ галзуу гүрөөр бүтээлгэдэ эсэс таби-
 ха, мүн буу эзбэсгэ хуряаха тушаа бодото хэмжээнүүдые
 али болохо түрөөр бөөлүүлжэ эхилхэ зорилгоор ма-
 най орон өөрынгөө Эзбэсгэ Хүсэнүүдые үшөө дахин
 хорооһон байна. Хүүлэй дүрбэн жэлэй туршада Со-
 ветскэ Союз гансаараа өөрынгөө Эзбэсгэ Хүсэнүүдые
 хамта дээрэ 2 миллион 140 мянган хүнөөр хороогоо
 гэжэ мэдэжэ. Советскэ сэргүүдэ Румынин Арадай
 Республикаһаа гаргагдаа нэн. Баталагдан хэлсэнэй
 ёһоор Германиин Демократическэ Республикада,
 Польшин Арадай Республика болон Венгрийн Арадай
 Республикада байһан манай сэргэй тоо нилээд ехээр
 хороогодо бэлэй.

Хи Манай Эзбэсгэ Хүсэнүүдэй тоо хүүлэй гуша гаран
 жэлэй туршада яажа хубилаа нэм гэжэ Верховно Со-
 вездэй депутатуудта хэлэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Советскэ Союзай Эзбэсгэ Хүсэнүүдые хороохо тухай шэнэ дурадхал

Нүхэд депутатууд! СССР-эй Эзбэсгэ Хүсэнүүдые
 үшөө дахин ехээр хороохо тухай дурадхал мүнөөдөр
 Советскэ правительство Верховно Соведэй үзэмжэдэ
 табина. Арбан гүрэнэй түлөөлэгшэдөө бүридэнэн Ко-
 митетдэ гүй, али уласхоорондын бусад оронуудта буу
 эзбэсгэ хуряаха тухай асуудалай хэлсэлгын ямарар-
 шые ябажа байгаа һаань—хамгагүй, бидэнэр урдын-
 хидала адли гансаараа Эзбэсгэ Хүсэнүүдэ хороохо
 аргатайбди гэжэ тоолонобди.

Хи Эзбэсгэ Хүсэнүүдэ үшөө 1 миллион 200 мянган
 хүнөөр хороохо гэнэн дурадхал СССР-эй Министрууд-
 дэй Совет танай үзэмжэдэ, танай баталамжада таби-
 на. Хэрбээ Верховно Соведэй энэ дурадхалы баталан
 абаа һаань, манай Арми болон Далайн Сэрэгтэй Фло-
 то 2 миллион 423 мянган хүн үлэхэ байна.

Хи Тимэ болохоолооро, манай Эзбэсгэ Хүсэнүүдэй
 тоонь 1956 ондо буу эзбэсгэ хуряаха тухай асуудалай
 зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үедэ Америкын Холбоото
 Штадууд, Англи болон Франциин оруулан дурадхал
 соо заагданан хэмжээнһээ бага болохо байна. Тэрэ
 дурадхалай ёһоор, СССР США хоёр тус тустай 2
 миллион 500 мянган хүнөө бүридэнэн Эзбэсгэ Хү-
 сэтэй байха гэжэ хараалагданан юм. Бидэнэр энэ ду-
 радхалынь дэмжэнэй, мүн нэгэнтэ бэшэ өһөндөнөө
 зүгһөө табиан байгаабди. Тинхэдэ дурадхалданан
 хэмжээн хүртээр сэргые хороолол гээшэ Эзбэсгэ
 Хүсэнүүдые хороохо талаар оройдоол түрүүшын ал-
 хам болохо гэжэ тоолодог байгаабди. Тусхайлбал
 1956 оной намар ООН-эй Генеральна Ассамблейн
 үзэмжэдэ Советскэ правительствын табиан дурад-
 халнууд соо эдэ тоонууд дурдагданан байна. Тэрэ-
 нээ хойшо гурба үлүүтэй жэл үнгэрөө, теэд энэ асуу-
 далаар үгээс ойлголсожо шадаагүйбди. Мүнөө тэрэ
 үедэ хэлсэгдэнэн хэмжээнһээ бүри үсөөн болотор Эзбэ-
 сгэ Хүсэнүүдэ хорооһоннай гэжэ бидэнэр өһөндөө
 дурадханабди. Тинхэдэ буу эзбэсгэ хуряаха тухай
 асуудалаар баруун гүрэнүүдтэй захагүй удаан арсал-
 да хэжэ, хүсэ шадалаа, сагаа баража, асуудал
 шийдэхэлые хойшо татажа байнгүйгөөр энэ дурадха-
 ла оруулбабди.

Хи СССР-эй Верховно Соведэй сессинн үзэмжэдэ пра-
 вительствын табиан дурадхалы нүхэд депутатууд
 алишые талаһаан зүбшэн хэлсэжэ зөөдө, Коммуни-
 стическэ партиин Центральна Комитетдэй болон Со-
 ветскэ правительствын ямар ушарһаа энэ дурадхал
 оруулынь зүбөөр ойлгохо бээ гэжэ найданабди.

Хи Советскэ эрхэтэн бүхэн, тинһээ тингээрэ арад
 зүүн һунгамал — Верховно Соведэй депутат тубхын
 түрүүндэ Эхэ оройнонгоо аюулгүй байдалтай байхын
 хойноһоо, революциин туйлалтануудые батаар сахи-
 хын хойноһоо, манай орон дотор коммунизам амжал-
 татайгаар байгуулха хэрэгые хангахын хойноһоо үнэн
 зүрхэнһөө оролдодог, ханагаа зободог. Тимэһээ
 мүнөө оруулагдажа байгаа дурадхалтай дашарамдан,
 ямар түрүүшын асуудал гараха байнабди гэхэдэ, дурад-
 халданан ёһоор сэргэйнгэй хороогдохо, манай оро-
 ной бээ хамгаалха хүсэ шадалынь хэр һайн байха
 гэшэб? «Хүсэ баримталан политика ябуулха» гэнэн
 үгэнүүдэшые манай дайсдай орхөгүй байхадан, бид-
 энэр тэрэ хүсэндэн хүсэ тулгахын орондо юундэ
 Арми болон Флотоо хорооно гэшэбди, тингээжэ
 юундэ буу эзбэсгэ номолододог гаргышые хорооно-
 биди? Ямар ушарһаа нимэ хэмжээн абтана гэшэб?
 Бидэнэр өөрынгөө оройно аюулгүй байдалые хайхар-
 хагүйшүү ябадал гаргана бэшэ бээбди?

Хи Бидэнэр энэ асуудалы алишые талаһаан дэлгэрэн-
 гыгээр шэнжэлжэ зөөбди, сэргэйхидтэй, Генераль-
 на штабтай зүбшөөбди, тинн оройдошые татагсан-
 гүй, сэхэ харюусанабди: манай бээ хамгаалха шадал
 хүсэд найдамтай байха, бидэнэр бүгэдэ юумэ бодо-
 до дээрнэ бултгыен хараада абабди.

Хи Хараада абһан эдэ бодомжонуудые баримталан
 гэршэлжэ, абһанан харюусалгата шийдхэбэриие үндэ-
 нэлжэ ямар тимэ барим

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэнэн элидхэл

(Ургэлжлэл. Эхинийн 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи юурнуудта)

мэдээсэж байна. Мүнөө бүтээгдэж байһан, эрдэмтэд болон конструкторуудай портфель соо байһан буу зэбсэг тинмэ гэхын аргагүй аймшагтай зэбсэг юм.

Хэдэн жэлэй урда тээхэнэ армин тоо хэдыг гэжэ түбхын түрүүнд харадаг байгаа, харин мүнөө тингэжэ болохогүй гэжэ таанад бүгэдэ, нүхэд депутатууд, зүбшөөрхэ бээтэ. Үнэхөөрөөшье, 1955 онһоо эхилэн манай орондо Зэбсэгтэ Хүсэнуудэйманай тоо гурбайнайнаа нэгэ хубяар хорооголоһон байгаа. Тээд мүнөө үеын тон шэнэ, элдэб янзын сэрэгэй техникын нэбтрүүлэгдэнэ, хүжөөгдөнэй ашаар Зэбсэгтэ Хүсэнуудэйманай буудалтын хүсэн мүн лэ тэрэ турша соо олон дахин ехэ болоо.

Мүнөө үедэ хэды солдалай буу зэбсэг бариха байһанаань, солдалай шинель хэды хүнүүдэй үмдөөд ябанһаань дулдыдуулан, ороной бээ хамгаалха шадальне тодорхойлохо болоо юм. Минийн хэлэһэн юрэнхэ политическэ болон экономическэ зүйлнүүдые хараада абаагүй наа, ороной бээ хамгаалха хүсэ шадальны энэ ороной буудалтын хүсэһөөн, мүн буу зэбсэгтэ хүрэхэ газартан абаашаа хэрэгсэлнүүдһэнэ түбхын түрүүндэ дулдыдана.

Мүнөө дурадхагданаһаа ёһоор сэрэгэй хорооголоходо манай Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй буудалтын хүсэн багаханнааршые хороогоүй, харин энэмнай гол шухала ха юм. Түрүүндэ юундэ арминуудые бариха байдаг бэ гэхэлэ, дайсаные довтолуулхагүйн гү, али дайсанай довтолон орохые нэдэе наань, харюу гүгэхэ аргатай буудалтын хүсэтэй байхын тулалда баридаг ха юм.

Урдан нэгэшые армид хэзээшые байгаагүй сэрэгэй зэбсэгүүд, мүн буудалтын хүсэн мүнөө Советскэ Армида бии. Хэрбээ манай гүрэнд гү, али бусад социалистическэ гүрэнүүдтэ ямар нэгэн тэнгэй довтолоо наань, бидэнэр манда довтолһон тинмэ ороние гү, али ороноудые газарай нуруунаа үгы болоторын хамжаа хаяха шадалтайбди. Тингэжэ хамжаа хаяхада хүсэд хүрэхэ ядэрна буу зэбсэг—атомна болон водородно буу зэбсэг, мүн довтолон орожо болохо ороной газар дээрэ энэ зэбсэгые абаашаа хаяха ракетнүүдтэ манда бүтээгдэнхэй гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэнб.

Хүн зонийн үдхэнөөр нуудаг ороноудта атомна болон водородно буу зэбсэг илангаяа ехэ аюултай гэжэ юумые зүбөөр ухаалан болодог хүн бүхэн һайн ойлгоно. Дэлхэйн шэнэ дайнай болоо наань, ямар нэгэн ушарһаа бүхы ороноудай хохилохо байһанин ойлгосотой. Мүн бидшые ехэ хохилол гасаланда орохобди, ехэ газрада орохобди, гэбшые амиды үлэхэбди, манай газар дайманай аймагтар ехэ, хүн зонийн бусад олон ороноудайхда орходоо томо томо промышленна центрүүдтэ тинмэ үдхэнөөр, олоороо нуудаггүй. Баруун ороноуд манһаа хураагүй ехээр хохилохо. Хэрбээ булимтарагшадтай шэнэ дай үлэхэ наань, энэнь тэлэйи һүүлшын дайн байһанаа гадна, капитализмын хосорон халалга болохо юм. Юундэб гэхэдэ, капитализм лэ дайн байлдаануудые үүдхэдгэш үш үндэһэн гэжэ арад зон эли тодоор ойлгодог, хүн түрэлтэндэ гасалан зоболон асардаг энэ байгуулалтые үгы болгон халгааха бшуу.

Эдэ бүгдые хараадаа абаад байхадаа, советскэ хүнүүд эдхэлэ тэнгилэн, бээдэ этингиди байжа шадана: Советскэ Армин мүнөө үеын буу зэбсэгэй ашаар манай орон дабагдашагүй бата хүсэтэй болоо.

Дабарданагүй бата хүсэн гэшэмнай хубилжа байдаг ойлгосо гэшэ ааб даа. Зарим түрүүндэ өөрынгөө сэрэгэй—политическэ зорилгые ноунгүйгөөр, бидэни даясдаһай гэжэ өөһэдэ нэрлэдэг. Тэдэнэр—манай дайсад—нэгэлэ зандаа байжа байхагүй гэжэ мартажа болохогүй. Мүнөө манайхидал олон ракетнүүдтэ тэд түрүүндтэ үгышые наа, ракетнүүдэйни манайхидал адли һайн бэшшые наань, тэдэнэр саг зуурын энэ гэгдэлдэ гараха, ракетэ техникнээ һайжаруулха аргатай, мүн тингээд, магад, хэзээ нэгтэ бидэни хүсэхэдөөшые болохо юм.

Жэшэнь, США ракетэ бүтээгдээр Советскэ Союзые табан жэлэй туршада хүсэхэ гэхэн зорилго урдаа табяа. Ракетнэ техникнээ мүнөөнэй гэгдэнги байдал

Урдын хургаалые мартажа болохогүй

Баруун түрүүндэ хүтэлбэрлэгшэд «хүсэ баримталанги» мүн «мэне дай үүдхэхэ» гэхэн политика ябуулханаа үшөө арсаадүй. Энэ политикые ябуулагша гол хүний мүнөө үхөөшые наань, тэрэнэй дайшалхы урьялуудыи мартагдаа, хаягдаагүй. Энэ талаар канцлер Аденауэр илангаяа ехээр оролдоно. Гэбшые госпдин Аденауэр, мүн «хүсэ баримталгыи» политикые урдынхидал адылар ябуулхалда гэжэ тэрэнэй дабан хэлэхэ дуратай хүнүүд бодото байдалые зүбөөр сэгэн хараха ёһотой. Козыма Прутковай хэлэһэнэй ёһоор, юумэн бүхэни уг узуураарнь хараха ёһотой бшуу.

Баруун түрүүндэ экономикын талаар булюу байхадаа, мүн айхабтар хүсэтэй зэбсэг болошо атомна бомбые гансаараа гартаа бариха байхадаа, тинмэ политика ябуулха нэгэ баханшые наа үндэһэтэй байгаа, гэбшые энэнь бүри тэрэ үедэ «хүсэ баримталгыи» политика ябуулха хүсэд баримта болодоггүй байгаа бшуу.

Мүнөө үедэ Советскэ Союзай атомна болон водородно буу зэбсэгтэй болоод байхадань, ракетнэ техникын талаар булюу байһанаа манай ороной бүхы дэлхэйдэ харуулаад байхада, Советскэ Союзай болон социалистическэ лагерин бүхы ороноудай экономикын халбаран хүгжэжэ байхадань, эб найрамдал хангахын тула бүхы арадуудай хүсөө нэгдүүлэн хамтаршые эрмэлзэжэ, жагсаал нэгдэлтэй болоод байхадань,—нимэ эрхэ байдалда «хүсэ баримталгыи» политика ябуулха гэшэ огто таарахагүй, тэнгэ абад болоо.

Мүнөө дэлхэйн лагерин хүсэнуудэй тэнсүүрин ондоо болоод байхадань, «хүсэ баримталгыи» политика ябуулха гэшэ юун болоноб? Энэмнай уридшалан бээ заатагүй буруутуулаха гэхэн ябадал, Гитлерэй замаар ябан ябадал болоо.

Эгээл Гитлер лэ «хүсэ баримталгыи» политикые эли бодо ябуулдаг һам шуу. Засаг гартаа абамсаараа, тэрэ бусад түрүүндтэ довтолох, ажаһуудалы газар дайда гэдгые булимтаран абаха зорилго урдаа табяа һэн. Советскэ Союзда довтолох, Урал хүрэтэр ошохок, бусад ороноудые мэдэлдэ оруулха гэжэ тэрэ соносхоо һэн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ болоһон үйлэ хэрэгүүдые мүнөө бүгэдэ зон элээр һанана. Гитлер бузар муухай ханалла ноунгүйгөөр өөрынгөө тала

һаань гаргажа, һайн байдалтай болохо гэжэ тэдэнэрэй бүхы шадалаараа оролдохо байһанин ойлгосотой. Тээд энэ турша соо бидэни мин гараа баряад һуужа байха гэжэ гэнэн хонгороор бодожэ болохогүй бшуу. США-дашы мүнөө хүнүүд хэлэдгэ: ородууд бидэни хүлээжэ, ханаа амархан һууха юм аал?

Ракетнэ буу зэбсэг хүгжөөжэ талаар урда гаража, алмажа шаданан сагаа аша ехэтэйгээр хэрэглэхын, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар уласхоорондын хэлсэнэй баталагдатар, ракетнэ техникын талаар ходоодо булюу байдалтай байхын тулада бидэнэр бии шадалаараа оролдохобди.

Тээд нэгэ нимэ асуудал гарана: мүнөө үеын буу зэбсэгтэй талаар зарим капиталистическэ гүрэнүүдэй бидэни хүсэхэ аргын бии хадань, хүрөөтэ буу зэбсэг болошо ракетно-атомна буу зэбсэгээр манай орондо гэнтэ довтолжо, тэрэнэйгээ ашаар илалта туйлаха аргатай болохын тулада тэдэнэр бидэндэ хорото муухайгаар түрүүлэн довтолхогүй юм гү? Үгы. Дай эрхилхэ мүнөө үеын буу зэбсэгүүд тинмэ булюу һайн арга алишые таладан олгохоко болнохой.

Түрүүн довтолжо болохо, тийхын тулада ехэ ухаан хэрэггүй, харин ухаагүй хүнүүд лэ тингэжэ болохо байна. Манай дайсан боложо болохо заримашуудай тингэжэ түрүүн довтолжо ханаатай байдагыен һайн мэдэлдэбди. Энэ тэрэ ороноудта «хүсэ баримталгыи» политика ябуулха үзэлые баримталагшад байд гэжэ лэ шанга шангаар хашхаралдадаг байһанин мэдээжэ. Гитлерэй амсан «илалтанууд» тэдэни номгоруулха ёһотой байгаа гэжэ ханахаар юм. Гэбшые тэдэ ажал-ябуулгашадтай ухаанин дан ехээр манаржа, түүхын нилээдгүй ехэ энэ хургаалые тэдэнэр мартаһан хэбэртэйгшэ.

Ямар нэгэн түрүн гү, али бүлэг түрүүндэ ядэрно-ракетнэ буу зэбсэгтэй гүрэндэ довтолжо бэлдэхэжэ шаддад, тэрэндэ гэнтэ довтолбо гэлэй. Тээд тэрэ түрүн нүүгөөдөө бэлдэхгүй байтарынь гэнтэ довтолошые наа, ядэрна буу зэбсэгэйнь бүхы нөөшые, довтолоһон түрэнэй газар дээрэ байһан ракетнэ техникын бүхы түхээрэлхэнүүдые нэгэ доро бүлтень усаджа шадаха аал? Үгы байһанин ойлгосотой. Гэнтын довтолодог ороһон түрүн, хэрбээ нилээд томохон түрүн наа, булимтарагшадта ходоодо ёһотой харюу гүгэхэ аргатай байха юм.

Манай ороние тойруулан, гадаадын сэрэгэй база-нууд байгуулагданаһаа гэжэ билэ хараада абанабди. Тинмэһээ хоёр, гурбан газарһаа буудаха аргатайгаар бидэнэр ракетнэ техникнээ тодохобди. Манай ороной газар дайнан хизааргүй ехэ, тинмэһээ ракетнэ техникнээ таруугаар тодохо, тэрэнээ һайнаар нууха арга манда бии. Хэрбээ дайсаанда харюу гүгэхэ нэгэ зэбсэгэйманай усадхагдаа наань, ондоо газарта байһан зэбсэгээрэ бууджа, запасной позицияна дайсаные үгы хэхэ аргын ходоодо байхаар буу зэбсэгтэ тодохобди.

Хэнэ хэрэгэйгээ түлөө арад зонийнгоо үмэнэ харюусадаг, арад зонийнгоо хуби заяаны хайрладаг ухаатай хүн бүхэн эдэ бүгдые мэдэжэ байгаад, хэзээшые номгороо ёһотой. Гэбшые уймар хүнүүд довтолхогүй гэжэ хэлэхын аргагүй; уймар хүнүүд урдан ходоодо бии байдаг байгаа, хойшоодошые үгы болошохо үгы бээ. Хэрбээ урдан нимэ уймар хүнүүдэй засаг гартаа абахадань, шуната дайн дажарай болодо наань, мүнөө энэнь жэшээлэхгүй гай гасалан болохо байна гэжэ мартажа болохогүй.

Уймар заахан хибүүн өөрынгөө гэртэшые, ажаһуудаг гордтошые айхабтар ехэ хохилол ушаруулжа болохо гэжэ ойлгонгүйгөөр тинмэ юумэ хэжэ болохо байһан туладан эхэн талаар ошохоодо, дүрэдгэ юумэнүүдые, зуруул гү, али электрическэ приборнуудые нууха ябадаг гэшэ. Тэрэн шэнги урда тэнгэ тэншүү, гэмтэ зорилгонуудые табигад хүнүүдые правительствода, парламента, мүн эб найрамдал хангаа хэрэгтэй дулдыдаг бусад тушаалнуудта оруулхагүй гэжэ арад зон оролдохо, хараха ёһотой. Буу зэбсэг бүхы дээрэн, хүсэдөөр хуряаха тухай асуудалтай шиндхэгдэтэр, тингэжэ дай эрхилхэ бүхы буу зэбсэгтэй усадхагдатар, ракетно-ядэрна буу зэбсэгын хүн түрэлтэндэ эсэргүүгээр тэнгэ тэншүү хүнүүдтэ хэрэгүлхэгүйн тулада дэлхэйн арадууд айхабтар ехэ һэрэмжэтэй байха ёһотой.

баримталагшадта нигэжэ хэлэдгэ һэн: «Бидэнэр сэдхэл уярха, зөөлөн байха ябадалы мэдэхгүй, хатуу шэрүүнүүд байха ёһотойбди. Нэгэ сэлмэг үдэр дай эхилхэ гэхэн захиралта үгэхэдөө, арбан миллион залуу хүнүүдые үхэлдэ элэхэхэнэ би заанааршые татагасахагүйб». Бусад үндэһэ яһатан болон арадууд хадаа һунгамал арийска расын үтэгжүүлэн, богоолнуудын гэшэ, тинмэһээ энэ раса бүхы хүн зоние эзэмдэн эзэрхэжэ байха ёһотой гээд Гитлер тоолодог байгаа.

Энэ гэмтэ зорилгонуудаа далдалхын тулада Гитлер өөрынгөө партине национал-социалистска парти гэжэ нэрлэһэн байгаа. Фашистнуудые толгойлогшо хадаа гэнэн хонгор, юумэ үзөөгүй хүнүүдые өөрынгөө хойноһоо олоорнь дахуулхын тулада арад зоний дунда эгээл хүндтэй болоһон «социализм» гэжэ үгы хэрэглэһэн байгаа.

Булимтархэ политикаяа бээлүүлхэдэ, Гитлер эхин түрүүн эрилтэ табяад, тэрэнэйгээ дүүргэдэггүй наань, сэрэг дайгаар ородог һэн. Энэ мэтээр Европын олон ороноудые булимтаран эзэмдэжэ тэрэ шадда бэлэй. Хүнгэн илалтануудтаа дашуураһан Гитлер Советскэ Союзда дээрмэһэн ёһоор довтолоо һэн. Энэ тэнгэ хэрэгэйни юугээр дүүрэнэһэни бүгэдэндэ мэдэжэ. Юугээр дүүрээб гэхэдэ, Берлинэй үйлсэнүүдтэ советскэ сэрэгэй байлдаа хэжэ байхадань, энэ тэнгэ эгээл зүб шиндхэгдэри абаа—гал дүлэн соо ороһон хорото абаахай шэнгээр бээ алаа һэн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ Советскэ Союз хадаа капиталистическэ гүрэнүүдээр хүрээлүүлһэн оро гансахан социалистическэ гүрэн байгаа гэжэ хараада абаха хэрэгтэй. Тэрэ үедэ экономикын талааршые, нөөсэ зөөрин талааршые булюу байдал манда бэшэ, нүүгэ талада байһан юм. Мүнөө байдал тад ондоо болохой. Тэнгэ зүнтэг болошоогүй, бага сагашые наань тооложо, бодожэ, дайнай хүлээл үедэ болоһон ушар хэрэгүүдые ойлгожо шадаха хүн бүхэн уласхоорондын байдалда хүсэнуудэй тэнсүүри эрид хубилжа, социализм булюу байдалтай болоо гэжэ харангүй байжа шадахагүй. Мүнөөнэй эрхэ байдалда Советскэ Союз болон бусад социалистическэ ороноуд тушаа «хүсэ баримталгыи» политика ябуулха гэшэ—хосоролгын аюулта замда ороһон ябадал болохо байһанин элитэ бэшэ аал.

Нимэ аюулта политика мүнөө үедэ эгээл элитээр Баруун Германида ябуулагдажа байна. Засаг гартаа

абанаһангаа һүүлдэ Гитлерэй хэнэн түрүүшын харис алхамуудай нэгэниин гэхэдэ, тэрэ хадаа коммунистическэ партине хорёод, хүдэлмэришэнэй организацнуудые мүрдэжэ эхилһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Аденауэр Германида коммунистическэ партиин хэхэ ажал-ябуулгые хорёод, профсоюзуд болон ажалшадтай бусад демократическа организацнуудые мүрдэжэ эхилэ. Баруун Германида эб найрамдалай тала баримталагшадтай хүдэлөөнэй ажал-ябуулгашадые байд гэжэ лэ эшгүүритэ муухайгаар суудлэнэ. Энэһэнээ хэтэрхэй юун байхаб? Өөрынгөө үзэл болодой ёһоор эб найрамдалай түлөө тэмсэгэйниин тулада хүнүүдые түрмэдэ хааха гэшэ ФРГ-гэй конституциин ёһооршые хуули буса, зоргоороо аашалһан ябадаг гэжэ харагдаха юм.

Шуната гитлеровскэ журамые сагааруулха, үнгэрхэдөө бүри тэрэниин үмөөрхэ ябаданууд һүүлэй үедэ Баруун Германида улам элээр үзэгдэжэ байна. Эдэ ябадануудые лорд Рассел һайнаар ажаглаа. 1958 ондо ФРГ-дэ хэлбэлгэһэн, дунда һургуулида үзэхэ түүхын учебнигүүд соо, 1949 ондо хэлбэлгэһэн учебнигүүдтэ орходоо, гитлеровскэ журамай айхабтар ехэ гэмтэ ябаданууд—рейхстагые галдага, еврей зоние мүрдэлгэ, концентрационно лагернүүдта үйлдэгдэһэн ээрлиг муухай аашанууд болон фашизмын бузар муухай бусад ябаданууд дурсагдангүй гаранхай гэжэ «Таймс» газетин редакцияда эльгэһэн бэшгэ соогоо Рассел тэмдэглэнэ.

«Ди вельт» гэжэ немецкэ газетгээ абтаһан тодорхой баримтануудые Рассел өөрынгөө бэшгэ соо дурдана. Жэшэнь, рейхстагые гитлерэйхидэй галдан тухай 1949 ондо хэлбэлгэһэн немец түүхын учебник соо хоёр хахад хуудан дээрэ хэлбэлгэһэн байгаа. Харин 1958 ондо хэлбэлгэһэн учебник соо энэн тушаа нэгэшые үгэ хэлэгдэнгүй; еврейнуудые мүрдэһэн тухай гурбан хуудан дээрэ хэлбэлгэһэн наань, һүүлшын учебнигтэ 14 мур үлөө, концентрационно лагернүүд тухай табан хуудан байһан наань, мүнөө нэгэшые үгэ үгы болохой.

Баруун Германин городуудта фашистска этэгээдүдэй һүүлэй үедэ эмхидхэн еврейнуудтэ эсэргүү үгэ хэлэгдэнүүд хадаа хархис ябуулгын-шангадажа байһанай эли тодо шэнжэ гэшэ. Хархис ябуулгын муухай үзэгдэлнүүд дэлхэйн олонингэдэ уни удаанай үргэнөөр мэдэжэ. Хэдэн арбаад жэлэй урда тээ хаанта Россияда хархис ябуулгын зоргоороо үйлдэгдэжэ байһан үедэ еврейнуудтэ эсэргүү черносотенно програмууд нэгэнтэ бэшэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Ленин, большевикууд, бүхы түрүү хүнүүд энэ эшгүүритэ муухай ябадалда эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэдэг һэн.

Германида еврейнуудтэ эсэргүү харша хандалгые Гитлер али болохоор үүдхэдгэ һэн. Тэрэ али бүхы эрхэ сүлөөе дараад, демократическа эрхэнүүдые будуулигээр усадһан байна. Өөрынгөө шуната муухай хэрэг үүдхэхын—дай эхилхын тулада Гитлер эдэ бүгдые хэнэн байгаа.

Бүхы арадуудай хоорондо хани барисаа тогтоохын, немец арадтай хани барисаатай байхын түлөө Советскэ Союз ходоодо тэмсэдэг байгаа, тэмсэжэшые байна. Бидэнэр Германин Демократическа Республикай айхабтар һайн, хани ёһотой харилсаатай болохойбди, тингээд бидэнэр энэ хани барисаагаа хамгаалан хүндэлдэгбди. Мүн Баруун Германиншые немецүүдтэй хани ёһотой һайн харилсаатай болохые бидэнэр бүхы шадалаараа оролонобди. Гэбшые Германин Федеративна Республикай правительствын ябуулгын, илангаяа «хүтэн дайе» улам нүжэрөөхэ гэхэн канцлер Аденауэрэй ябуулгын бидэни ехээр голхоруулна.

Би үһөө нэхэгшэ бэшэб, тингээд үһөө нэхэгшэ нэгэшые министрые өөрынгөө правительствода байлгахгүй гэжэ госпдин Аденауэрэй хэлэхые билэ нэгэнтэ бэшэ дуулабди. Үһөө нэхэгшэдтэй ямаршые холбоогүй байха гэжэ немец арад үнэхөөрөө хүсэнэ. Тээд дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр тогтоогоһон Европодохи гүрэнэй хилэнүүдые дахин хаража үзэхые Баруун Германин правительство хүсэн гэхэн канцлер Аденауэрэй мэдүүлгые, мүн дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаа зорилгоор хэлдэн бүхы мэдүүлгэнүүдые, Германитай эбэй договор баталха, Европодо бата бэхи эб найрамдал тогтоохо зорилготойгоор хэлдэн мэдүүлгэнүүдые тэрэнэй ходоодо буруушаадаг байһыне яжа тайлбарилхаб.

Үгышые наа, Аденауэрэй һаяхан Баруун Берлиндэ ошожо, хорото муухай үгэ хэлэхыен абаад үзэе. Атомна дайнай болоо наань, Советскэ Союзһаа юумэ үлэхгүй гэжэ тэрэ мэдүүлэ. Немецкэ фашистнуудта хэлдэн хургаалһаа Аденауэр ямаршые тошолол хээгүй, тэрэ фашистнуудай замдан орожо ябана гэжэ эдэ бүгэдэ дээрһэнэ ханахаар. Гитлерэй туйлаһан «илалтануудта» Аденауэр атаархаагүй бээ гэжэ тухайлмаар.

Хэрбээ мүнөө үедэ засагта болон командованида оруулагдажа байһан, бундесверые байгуулгада, НАТО-гэй зэбсэгтэ хүсэнуудые командалгдаа хабаадуулагдажа байһан шунахай фашистнууд Баруун Германида дилжэжэ, өөдөө гараа наа, хэрбээ энэ бузар золигууд өөрынгөө хилые дабан гарахаа забдаа наа, Гитлерэй довтолгын үдэхидлэ Москва, Сталинград хүрэтэр мүлхэжэ ошожо шадхаагүйһөө байгай, өөрынгөө газар дээрэ низа даруулха гэжэ эли тодоор сэхэ мэдүүлхэ хэрэгтэй.

ФРГ-гэй правительствын ябуулдаг политикандань нилээд аюултай зүйлнүүд бии; хэрбээ эб найрамдалые хүсэгшэ хүсэнуудэй эдэниин үгы хээгүй наань, эдэ зүйлнүүдые ехэ уйдхатар хойшолонгуудта, дэлхэйн гурбадахи дайнда хүргэжэ болохо байна.

ФРГ-гэй хэжэ байһан сэрэгтэй бэлдэхые гитлеровскэ довтолгооно хохидон Франци, Англин болон бусад гүрэнүүдэй дэмжэжэ байһыне гайхангүй байхын аргагүй. Яахадаа эдэ гүрэнүүд Баруун Германин дахин зэбсэгэхэдэнэ туһалана гэшэб, арми байгуулжа, тэрэнэ мүнөө үеын буу зэбсэгээр хангахадань өһөһынгөө гараар яахадаа туһалнаб?

НАТО-до Баруун Германитай хамта ородог ороноудай политическэ зарим ажал-ябуулгашад бүгэдэндэ дуудлахаар бэшэшые наа, эндэ тэндэ шэбээжэ, ноуса далдагүйгөөр, сэхэ нигэжэ хэлэнэ: манда этигт, бидэни ойлгыт, хэрбээ ФРГ НАТО-до оронгүй байгаа наа, хэрбээ тэрэ өөрын армигүй байгаа наа, буу зэбсэг бүтээжэ талаар ямаршые гаргаша хээгүй, тинмэһээ баруундай бусад ороноудта орходоо экономическа талаараа ехэ булюу байдалтай боложо, худалдаа наймаагаараа манай ороноудые улам ехээр,

түридэг болохо бшуу. Харин нээрээшые Баруун манийн экономико США-һаа бэшэ НАТО-гой гү бусад ороноудайхда орходоо ехээр хүгжэнги, бэхн юм. Тинмэ болохоороо, Баруун Германин экономикы амгалан тайбан үндэһөөр хүгжөөжэ шэ ехэ аюултай хэрэг, харин ФРГ-эйе НАТО оруулжа, буу зэбсэг галуу түргэнөөр бүтээ тэрэниин хабандуулха гэшэ ашатай туһатай ш хэрэг гэхэн шэнгээр баруундай тэдэ политигууд жэ байна бшуу! Баруун Германин экономикы һуларуулжа, дэлхэйн дэлгүүрнүүдтэ тэрэниин хэдэ зохид һайн эрхэ байдал бии болгохын ту тэдэнэр буу зэбсэг бүтээлгэ болон ехэ зэбсэгтэ сэнүүдые Баруун Германида гирь мэтээр шагта ха ханаатай ха.

Үһөө нэхэгшэ немецүүдтэ буу зэбсэг үгэхэд дэнэр зэбсэг үгэгшэдэй заабаряар эдэнэ хэрэг үгыл гэжэ энэ нилээд гайхалтай үзэлые баримтшад мартаһан. ФРГ-гэй правительство буу зэбсэг абахада, өөрынгөө зорилго бээлүүлхы хүсэнэ бэ Тэрэ армидаа, мүн хүсэтэ экономикодоо түшэ Баруун Европодо булюу һайн байдал зээлээд, НАТО союзнигуудаа командалжа байха ханаа бшуу. Мүнөөшые ФРГ-гэй правительство энэ зэбсэгтэ бээлүүлхэ шахуу болоод байна. Баруун Германи НАТО-дохи хэдэн олоон харюусалгата тушаалдые гартаа абанхай.

Францин, Англин, Бельгийн болон бусад нүүдһэ НАТО-до байдаг солдалууд мүнөө Баруун Германин генерал Шейделниин захиралтанууд дүргэжэ байха баатай болнохой. Тээд энэ генерал хадаа Гитлертэ дүтэ байһан офицер юм. Франци офицернүүдэй корпусай ээргэнүүдтэ табиха хилие эмхидхэгшэдэй нэгэн юм гэжэ англинхидшые мүнэ. Мүнөө болоод байхада, тэрэ сагтаа халгавгүй энэ гитлеровскэ Европын түбэй зонодо НАТО-гэй ажан сэрэгые командалгаша болоод байна.

Парижда хэлдэн хэлсэнүүд хадаа хүсээ һэрлэн шангалдажа байһан Баруун Германиһаа Европ ороноудые хамгаалха юм гэжэ баруундай гурбан рэнүүдэй правительствооно НАТО-до Баруун манийн орошые сагааруулан, хэдэн жэлэй урда тэрэ һайн байгаа. Мүнөө наһа бараһан США-гэй гүр секретарь Дж. Ф. Даллес 1955 оной ноябрьда невэдэ болоһон гадаадын хэрэгүүдэй министрнү зүблөөн дээрэ нигэжэ мэдүүлэ һэн: «Герман Федеративна Республика хадаа атомна, бактери гическа болон химическэ буу зэбсэгтэй байха эрхэ арһан. Энэниин энэ нэгэн буруушаана аал? Бисельдэ хэлдэн договорой ёһоор, Федератив Республикын сэрэгтэй түхээрэлхэнүүд болон буу зэбсэгын урдан Германин довтолгооно хохидог ороноудые гол түлээб түлөөһөн Брюсселин доторной соведэй зүгһөө шалгалдажа байха гэхэн үгые буруушаахаар аал?»

Нигэжэ хэлэе һэн, тээд үнэн дээрэе юун бол Баруун Германин НАТО-до оруулагдахада, тэрэ сэрэгтэй экономикые, буу зэбсэгын хинажа бэ арга олдохо гэхэн байгаа. Харин үнэн дээрэе Баруун Германи Европодохи өөрынгөө союзнигуудые хил жалаа абаха аргатай болоод, Америкын Холбоо Штатуудай политическэ хараа шэглэдэ нүлэшые эрмэлзэжэ байна. Парижда хэлдэн хэлсэ ёһоор Баруун Германи тушаа анха түрүүн халлагдаһан үшөөхэн тэдэ хизаарлалтануудһаа бод дээрэе юун үлөөб, мүнөө бундесвер атомно-ракет буу зэбсэгээр зэбсэгэжэ байна бэшэ аал? Бисельдэ болон Парижда баталагдаһан хэлсэнүүд зохоёгошодо эдэ хэлсэнүүдэйнгээ дүүргэдэггүй ладан параграфуудыел уншажа, ханаагаа заһаха бэшэ аргагүй болохой. Эдэ параграфуудыи Баруун Германин сэрэгтэйхидэй үһөө нэхэгшэ политикаань зуража хаяа бшуу.

Шэнэ жэлэй урда тээ толилогдоһон статья канцлер Аденауэр ямар юумэ хэшые урьялнаб. Рыт. Тогтомоол заншалтай ёһоор гүрэнэй ажал-ялгашад энэ үдэр арад зонодо энхэ амгалан байхые зол жаргалтайгаар ажаһуухыне юрэн үгэ хэлдэ Харин Аденауэр тингэнгүй. Тэрэ «хүсэ баримталан» политика саашадашые бээлүүлхэ хэрэгтэ дынхидал адли хүсэ шадалаа зорюулна, энэ политика бээлүүлхэдэ «шинлиниги, хатуу» байһал үлэин урьялна. Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдал түгшүүрилий һуларһан ушарые тэрэ оройдоол «хүсэ зүйл» гэжэ тоолоно. Мүнөө үедэ НАТО-гэй болон Баруун Германин сэрэгтэй һур хүсые хэээ «хүнэйһинэ» ехээр шангалдаха шухала гэжэ канцлер мэдүүлэ.

Советскэ правительствын үнниһөө хойшо ходоод лэдэг зорилго, Германин хоёр гүрэнүүдтэй эбэй договор баталха гэхэн зорилго—мүнөө үедэ айха шухала болонхой гэжэ, нүхэд, эдэ бүгэдэ үшөө хин эли тодоор гэршэлэн харуулна. Энэ догто ханда дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүд эсэслэн усаджа, бүхы Германин амгалан тай демократическа замаар хүгжөөжэ арга олгодо, Баруун Германи шэнэ булимтаралтын замаар ошогүй гэхэн найдабар тэрэнэй хүршэ ороноудта үрүүлхэ бэлэй. Германи тухай асуудалые эбэй шиндхэхэ гэшэ уласхоорондын хойшоулагдаггүй асуудал, эгээл түрүүн шиндхэгдэхэ шухала абадал мүн гэжэ Советскэ правительство тоолоно.